

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

БРОЙ 174, Година XXI
юни-юли 2014
Цена 1,00 лв.

ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Основан от Д.Б.Митов и списван от него
от 1928 г. до 1944 г. в София

KAT № 430 ISSN 1310 - 7917

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ДИСКУСИЯ

Наградата "Стара Загора" - статут?

На 28.11.2013г. общинските съветници на Стара Загора решиха да направят "жест" към културно-творческата интелигенция като великодушно решиха Наградата да се връча всяка година преди 24 май в две направления: Наука и образование и Култура и изкуство. Колективни и индивидуални. Но на практика какво се получава. В едното направление се озовават и предлагат преподаватели, учебни заведения, научни работници..., а в другото се събъскват и "ритат по кокалчетата" всички творци от гилдиите /без журналистите/. Тази година имаше пет предложения. Не се знаят имената на членовете на Специалната комисия, назначена от кмета за разглеждане на предложенията. Това е голяма тайна! И как тази ЧК - Чрезвичайна комисия отсъждада кой от петимата заслужава да е първи, след като петимата имат високи постижения през годината? И за годините преди тази...

Стара Загора е град с хилядолетни културни традиции /в Регионалния исторически музей има мраморна плоча, разчленена преди години от проф. Михайлова, на която пише, че признателните жители

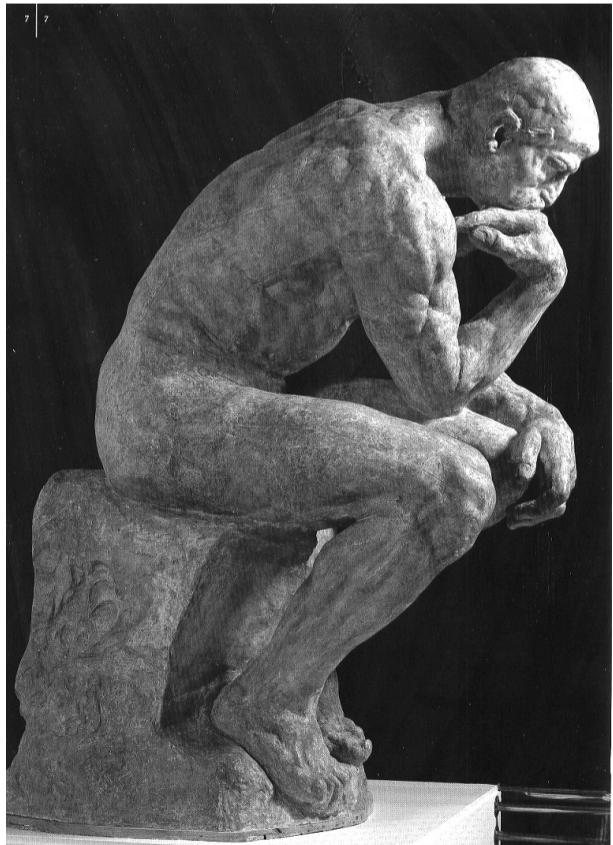
на Августа Траяна издигат бюст за почет на поета Никий/, Град на поезията, сега предложен и за "Център на вселената"...

Добре, съгласни сме. А не може ли Общинският съвет да разшири Статута на наградата, за да упълни горните прилагателни. Като прецени и предложи например да се дава наградата в отденни направления: литература, журналистика, изобразително изкуство, архитектура, театър, музика... Предложението е редно да излизат от гилдиите, защото те най-добре познават творците си и техните постижения. Бюджетът на общината би могъл да понесе още 5-6 хиляди лева. И може да се постигне наистина някаква справедливост, за която всички ратуваме.

Е, всяка година може и да няма върхово постижение, ще се пропусне, но не бива да се пренебрегне, когато наистина го има и е доказано в местен и национален или международен мащаб. А приказките на някои люди, че в Стара Загора нямало толкова много творци, че да се дават повече награди, е мантра, която се повтаря с десетилетия в "града на толкова поети и творци".

Но кой и кога ли е слушал гласа на творците...

Вестник "Литературен глас"

Скулптор: Огюст РОДЕН, Миститеят

НОВА РУБРИКА: (с. 5 - 8)

КРИТИЧЕСКИ
СЪРВАЙВЪР:
ЛИТЕРАТУРА:
НАУЧНИ СТАТИИ,
РЕЦЕНЗИИ, ОТЗИВИ,
ПРЕДСТАВЯНИЯ НА
ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Рубриката се поддържа с
финансовата подкрепа
на Национален фонд
„Култура“

НЕИЗВЕСТНО ПИСМО НА ЕДНА ПРОСВЕТИТЕЛКА -СПОДВИЖНИЧКА НА ЛЕВСКИ – АНА (ЕВГЕНИЯ) БОЯДЖИЕВА

Една просветителка, посветила живота си "на ползу роду", е Анна Иванова Бояджеева, с монашеско име Евгения. Родена е около 1850 г. в Карлово и често името й се свързва с това на Васил Левски – като негова съратница, а редица текстове говорят – като любимата на Левски.

Тя постъпва в Калоферския девически манастир. Със съдбовното й отиване там косвено е свързан и Левски. Според спомените на неин племенник, преди тя да поеме монашеския път, сестра ѝ София вече е покалугерена, но Левски спомогнал тя да остави расото и да се омъжи за братовчед му Кунчо. Семейството й се съгласило, само ако на мястото на София, отиде Анна.

Всезнавателно е от спомените на Никола Т. Обретенов, на Стоян Заимов и др., че една от любимите песни на Апостола, която той е изпълнявал с голямо вълнение и болка е "Отдавна ли си момне ле калуѓерица?".

В Долния метох, където е Евгения, е и монахиня Евдокия от Казанлък, която – като използва познанието си с Белградския митрополит, съдейства в Сърбия да се изучат 1-2 български момичета от манастира. Тя заминава за Белград като настоянник на две млади монахини: Евгения Бояджеева и Теодосия Стоянова. Теодосия умира малко преди да завърши обучението си. Евгения през 1872 г. завърши средното си образование в четирикласното Княжеско сръбско висше женско училище в Белград, където изучава: християнска наука, физика, обща история, политическо землеописание, теория на прозата, теория на поезията, смятане, чертане, теория на пеенето, немски език, ръкописие. Някои публикации говорят за вниманието, с което е обграждала болния и опериран Левски. Вероятно тогава Апостола й подарява снимката си, на която е в униформа на Първата българска легия.

Завърща се в Карлово, където става учителка в девическото училище и започва нейният 35-годишен просветен път – път на родолюбива българка, посветила живота си за духовното въззваване на нацията ни. Тя е от първите учителки монахини, които имат принос за развитието на просветното дело в България. Въвежда за изучаване нови предмети, специално внимание отделя на неделното девическо училище, ограмотявая бедните момичета, които нямат възможност да посещават общинското училище, става и първата директорка на това училище. Утвърждава се като обичана и уважавана преподавателка, в чието лице хората виждат благородна и високоинтелигентна жена.

През 1872 г. подавява своя снимка на сестрата на Левски, Яна – с надпис: "Евгения Бояджеева на Янка за в память!". Твърди се, че той е намирал убежище в родната ѝ къща и че й подавява кама.

След Освобождението Е. Бояджеева работи една година в Сливен като учителка в девическата гимназия, по време на Сърбско-българската война помага на пострадалите по линията на Българския червен кръст, председателка е на основаното към него дружество "Милостърдие", а от 1894 до пенсионирането си през 1900 г. преподава в Девическата гимназия в Пловдив и е управлятелка на пансион на към нея. Последните си години тя живее в Карлово – до смъртта си през юни 1913 г.

В Български исторически архив към Пловдивската библиотека "Иван Вазов" има фонд "Анна (Евгения) Иванова Бояджеева", в който особено впечатлява малкото й ръкописно бележниче с формат 10/13, съдържащо преписи на народни песни, творби на Чинтулов, Петко Славейков, Стамболов и нейни поетични опити.

Поразително е, че тази жена, обвързала живота си с религиозните норми, преписва в теттерчето си емблематичната за времето Чинтулова песен "Вята ечи, Балкан стене", песни за Хаджи Димитър, за Стефан Караджа, песни, в които пулсират болката за България, родолюбивата и открита гражданска позиция. В ръкописното бележниче един от поетичните опити на Е. Бояджеева, е за лейди Странгфорд. То е свързано с вълнуващ епизод в живота й – през 1877 г. държи слово пред английската благодетелка при посрещането й от българското население в Карлово по повод изграждането на една от шестте болници за пострадалото население след Априлското въстание. Известно е, че на лейди Странгфорд посвещават поетични творби Иван Вазов и Петко Славейков. Поетическите интерпретации на Евгения Бояджеева се вписват сред тези лирически благодарствени адреси с искреността и доброжелателството си.

В Националната библиотека "Св. св. Кирил и Методий" – Български исторически архив, се намира непубликуван документ, свързан с Е. Бояджеева. Това е писмо, съхраняващо се в архива на Димитър Ценович, търговец, касиер на БРЦК, и е адресирано до съпругата му Екатерина Ценович. Тя е председателка на Българското женско благотворително дружество в Букурещ. Всъщност то е написано от трите монахини: Евдокия, завела двете българки да завършат образоването си в Белград, Теодосия и Евгения Б. Писмото е написано по конкретен повод. На 7 ноември 1869 г. в Букурещ излиза брой първи на в. "Свобода". В брой втори от 16 ноември е отпечатана следната бележка: "Г-жа Ценович от Букурещ благоволи да подари едно годишно течение от вестн. "Свобода" за българските девици, които са учат в Белград; така също и г-жица Любница Ценович подарява едно тяло за българските девици в одеския институт.

/на стр. 12 /

ЕХО ОТ ПОЕТИЧЕН КОНКУРС „НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ“

Тания КЛЯСОВА,
18 години, Стара Загора

Награда за млад старозагорски автор

ЧЕРНИЯТ ДЯЛ

Океан от черно мастило
изливам на листа ледено-бял.
Дали то е някак разкрило
на душата ми черния дял?

Дали ще каже на другите
кого искам и какво ми тежи?
Ще разберат ли само най-лудите?...
... мастилото не ще да мълчи.

Оформя думи, съдби и спирали,
живота разказва, споделя, крещи.
Какво е зад думите - дали са разбрали?
Дали в ума им мойто мастило лъщи?

А когато изкале докрай,
чуда се, какво ще остане от мен,
щом душата ми цялата май
лежи гола на листа студен.

Светла ГУНЧЕВА

ВЪЗМЕЗДИЕ

Бях суша, като всяко океанско дъно,
преди възмездietо да ме стигне...
Преди да падне нощ и да не съмне..
И повече очите ми не мигнаха.
Сега съм само гробище на кораби.
По-мъртва от Намибската пустиня.
Вселенско дъно съм. Отгоре,
над мен, са всичките нюанси синьо -
вода, небе, зеницата на Бога...
Планконтът е по-жив от мен и диша,
съвкуплява се, а аз не мога
да се помръдна. Храня се с излишъци,
които хвърля този свят отгоре.
Водата не отмива греховете.
Окото Божие, отворено,
проявява и дотук, проклетото.
А аз подпирам тази водна канара -
един Сизиф, търкалящ мудно Времето -
подхвърлена на просяка пара.
И мисля: Струва ли си да я вземам?...

ВЕСТИ

*** Тазгодишната пролет се оказа плодотворна за творците на перото от Стара Загора: Свои книги издадоха и представиха: Йордан Пеев - "Когато смъртта ми прогледне" - поезия, Георги Янев - "Съгласия" - проза, Керка Хубенова - "Окото на Бога" - поезия, Виолета Бончева - "В пъпа на луната" - стихове, Кристиан Петков - "Легенди от Аязмото" - разкази.

*** На 2 юли в Регионална библиотека "Захарий Княжески"- Стара Загора професор Румен Стоянов представи две си най-нови книги: "Динозавърски спомени" - проза и "Злак"- поезия.

*** На 3 юли във Великотърновската библиотека "П.Р.Славейков" се състоя премиера на стихосбирката "Машина за чистота" от Йордан Атанасов. За книгата говори Владимир Шумелов, а актьорът Георги Ряпов рецитира стихове от нея.

*** На 29 април в Съюза на независимите български писатели бяха приети старозагорците Катя Кадънкова, Маргарита Сапунджиева, Кристина Боянова, Даниел Александров, Сиволин Иванов и Георги Икономов, всички от литературен клуб "Димитър Подвързачов" към НЧ "Св. Климент Охридски" в Стара Загора.

Милка ПИНАЛСКА

И ВСЯКА МРАВКА Е ТИТАНИК

Ти вероятно си ми близък...
Сама се чудя за което.
Дойде отнейде в бяла риза -
от пяната издишала морето.

Премина, върна се и събърка
навсярно пътя си с пътечка,
в която цял живот човъркам
с усърдие на бублечка.

Добре, че някак забеляза,
че мъкна на гърба си зърно.
Преди в мравуняка да вляза,
 успял си да ме зърнеш...

И, ето на, сега ти пиши...
Такива ми ти стават разни.
Сама, причината за дишане,
е повод за любов и празник.

Но си ми близък "и отгоре"!
Почти преди да се изплаща,
нагазих в някаква история,
наречена от тебе „наша".

И как си вярваш ти се чудя.
Но как- и аз?! Изпадам в паника!
Заспивам мравка, но се будя
Голяма, колкото Титаник.

Марина ШОПКИНА-ГЕНАДИЕВА

ПРЕДИ ЦВЕТНИЦА

Когато водопадът загърми
в зеленото предпролетно безумие,
и водни блясъци като сачми
прорежат нашите неясни думи,
когато всички зимни върхове
изплачват своите спомени за зимата,
когато безподобни дъждове
отмият злото, дето в нас го има,
когато се прераждат небеса,
в потоци полудели отразявани,
когато събъднем малко чудеса
и няколко мечти почти забравени –

тогава ще усетим пролетта,
която идва първо във душите ни,
ще си припомним стих за обичта,
която някъде сме запокитили,
ще събърем във шепи облак син
и звездни очертания на блянове,
ще зазвънни небесен клавесин
и пътищата си ще разпознаем.

Ще бъдем светли, млади и добри.
Ще възкресим забравени икони.

Когато водопадът зашуми.
И свърши тази суша незапомнена.

Анжела ДИМЧЕВА

БЕЗСЪНИЦИ СЛЕД ВЕК

Приказката свърши мигом
в кошче от гротескни илюзии.
Ръката не прегръща книга,
а виртуален колаж от боклуци.
По кожата не играе вода,
а мъглата рисува самотност.
Каквото почувствах, продадох,
съблякох дори и дъгата над моста.
„Върни се“, ми шепнат очите ти.
Но думите заключиха ключа
и всяка възможност изчистиха.
Въздишките в ехо мълчат
и режат дните на порции...
И Дяволът снове безработен
в този век на клоуни-пророци,
дето дъвчат от екрана Ботев.

Щом някой спомене за вята,
включва се измамен вентилатор...
Щом някой заговори с нежност,
дали пък дрехите не са му женски?
Не за хляб – за власт се молят
пред иконите свои продажни
тези партийни доволници,
уж демократи, уж граждани.

Зад цялата тази Вавилонска гмеж
от обещания и реклами прогнили
как да искам от един невеж
да бъде внук на Яворов и Лилиев?

Този свят е повече от виолетов –
и кръв, и песен, и вода, и слънце –
докато вярваме в поетите,
ще скитат нощем техните „Безсъници“.

Скулптор: Огюст РОДЕН, Христос и Магдалена

Стоян РАДИЧЕВ

ОВОЩАР

Дървото на живота ми е вече старо,
но още разджа плодове.
Короната му чистя аз грижливо
от счупени и сухи клони
и от филизи – паразити...
Благодаря на мойте ножици, триони,
които правят дните ми
с покой честити!
В Дървото на живота ми
семейство славеи гнездят.
През май по ноши цели
не мога да заспя
от нежните им трели,
които после месеци във мен звучат...
Изглежда ги общика
и Дървото на живота ми –
по-бързо сякаш плодовете му растат
и стават сладки като пролет?

Татяна ТАНАСОВА

ТРАКИЙСКА НОЩ

Не, не бързам за никъде.
Май съм във рая.
Мигат едри звезди
във тракийската нощ.
Причудливи дървета
в светлината играят.
И изльчва небето
възхитителна мощ.

А земята подпира
моите стъпки.
Колко хора са минали
със възхита оттук!
И прегръща нощта
понабънили пъпки.
Утре те ще разъфнат
на всичко напук!

Лили КАЧОВА

ШОСЕ КЪМ НЕБЕТО

Гърми светът нанякъде,
а аз –
прашинка под сандалите на Бога –
- Какво е Пътят? – извисявам глас...
И схващам бързо –
Бог е глух и хромав.
Грънчарското му колело трещи.
Омазан с кал –
човечество нарежда –
разхвърляни в пространството звезди –
безпътници...
а болни от надежда.
- Къде отвежда? – викам. –
И защо?
Не чува нищо Той,
а времената
през мен изтичат –
форма на живот.
Оставя всяко сол и светлината
подрежда седем смисъла в дъга
и всичките
шош са към небето.
Сама ли път през пясъци избрах?
Смаявам се с гласа на битието –
додето се науча на любов,
на кротост,
покаяние
и прошка...
... и врежа пеперудено крило
зад видимата част на хоризонта.

ЕХО ОТ ПОЕТИЧЕН КОНКУРС „НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ“

Снежана ИВАНОВА

АНГЕЛЬТ

така летиш
че нямам взор за тебе
продрани са гледците ми прозрачни
под месеца на лятото безхлебно
момински здрач

така мълчиш
немееш стон и говор
в предродния си страх
да те докосна
не е безсловен този свят отгоре ни
азбуки – космос

така пълзиш
небесната ти пепел
от тялото си тромаво откъртих
– не боледувай още за крилете ми
за моята смърт

това е сън
това са други шепоти
което изскърях едва ли можеш
и чакам да ме отнесе сърцето ти
при Бога

Радка БАЕВА

ЗЕЛЕНИТЕ ОЧИ НА ЛЯТОТО

Когато ти е тъжно и тревожно,
когато ти горчат и виното, и хляба,
все още имаш някаква възможност
да съхраниш усмивката си бяла.

Когато те предават и разпъват
душата ти приятели и врагове,
усмихвай се и им прощавай –
простилите не трупат грехове.

Когато стърготинки под клепача –
омраза и ненавист – драшят
и мислиш: ей сега ще се разплача –
ще те спаси усмивка, а не бягство.

Огледай се в зелените очи на лятото,
а на ревера – цвете закичи.
На тъгла ще срещнеш вероятно някого,
с когото пътя си да споделиши.

Смени износената стара дреха,
махни с ръка и продължи нататък.
Жivotът е горчиво-сладък, грапав,
но има нужда от усмивката ти бяла.

Силвия БОЙЧЕВА

МОМЧЕ, наивно вярваш още,
че друг не може да ме има.
Не знаеш що се случи снощи
във черна нощ сред бяла зима.
Божествен пламък победи студа,
изригна страст неугасима.
Пръв път потърсих аз мъжа,
пръв път забравих, че е зима.
Видях го в старата ни къща –
прашния му черно-бял портрет.
С ръце от думи ме прегръща
той – най-великият поет.
Заспала, книгата притискам до гърди,
от страниците капе страст.
Недей, момче, не се сърди –
та той ми шепне с твоя глас.

Милена БЕЛЧЕВА

„Като утеша се та проблясват небесата
сред бледната позлата на наший дълъг ден.“

Н.Лилиев

Ще просъхне хербарият от пленени остатъци
на гримаси от спомени и съди предрешени.
Ще се втурнем – фантомите, да открием душата си,
в езерата светлинни на безвремни вселени.

Ще трептят необятите от зова за завръщане
към онази жадувана свобода априори.
И отвъд непрогледите на диктувани сънища –
в хармоничност безмълвна Любовта ще говори.

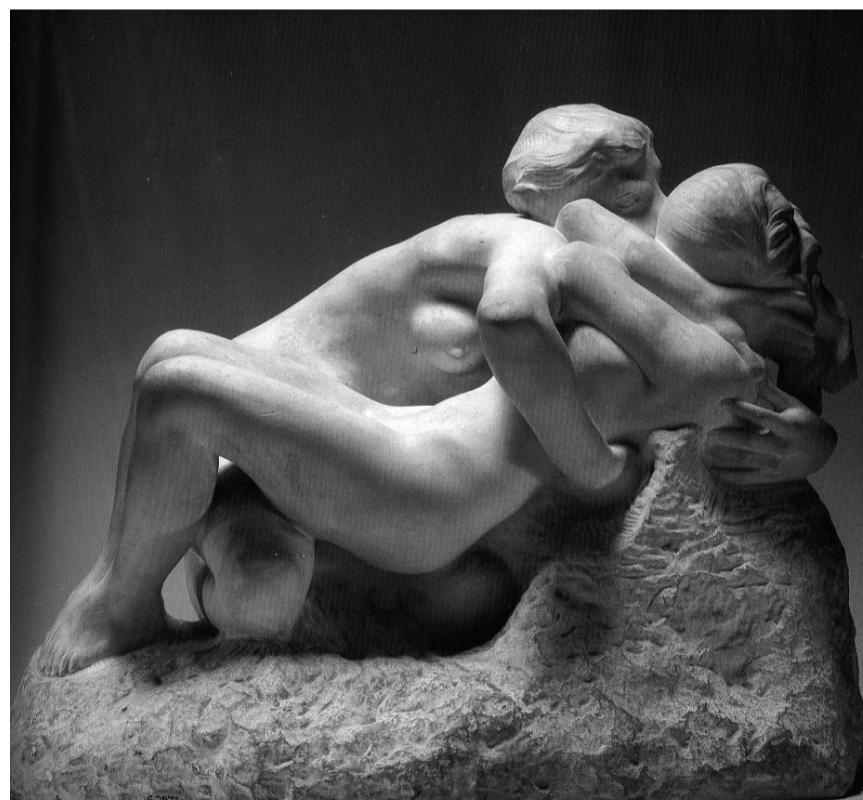
Ще открием блаженството, след години безумия,
от инертност човешка и стремежи – лишени.
Но сега суетата ни – заглушава куршумите,
със които се целим в неспокойни миши.

И проблясват отгоре ни слънцелики селения,
милостиво ни чакат през тръннаци от страсти.
Колко кратък е, всъщност, този път – извървеният,
как на своята воля доживот сме подвластни...

Тъй сами и объркани, взрени в идното минало,
търсим пламъче, дето аритмично мъждука.
А сърцето ни пламенно е отдавна изстинало,
уморено от бродене в пещери без пролука.

Търсим изход, усетили, че навярно това ни е
и вината, и прошката. И зандана, и храма...
Но изльчвай в зениците онова упование,
без което надежда и спасение – няма!

Скулптор: Огост РОДЕН, Метаморфозите на Овидий

Виктория КАТРАНОВА

ЕСЕНТА НА ДУШАТА

Есента подрани –
есента на душата.
Есенните слани
преобръщат съдбата.

И попарват за миг
всяка нова надежда.
Оцелелият стих
вдига вежда.

Есента подрани.
Някой друг закъснява.
Три сезона на живота са, три...
Четвъртият – приземява.

Петър ЧУХОВ

СРЕЩА

Ти искаше
невъзможното –
да се срещнат на плажа
в най-дългия ден
твоят изгрев
и моят
залез.

Смяташе, че красотата
и любовта
са достатъчно основание.

Благодаря ти
за наивността,
но, освен всичко друго,
денят се случи
облачен.

Някой отвори
кутията на Пандора
и от нея се сипе
безкраен дъжд.

Над кулата на спасителите
се раз развива
пиратският флаг
и ако се срещнем,
ще бъде като светкавици,
пронизващи
едно и също
море.

Иван СУХИВАНОВ

вечната везна – колебливо олюляна
отшумял живот и бъдеще неясно

само туй остана:
мирис, камъни и плява –
отпреди, отдавна

а пък времето влече ни
към сияйна бездна
и от мен отлитат
като цвят на мак –
думи и мечти, надеждите

а от мен остана само – поглед лек
през рамо: виждам
как
поле дими
ляят псеста
жално
и летят бодили
зли

губим всичко – и уви –
спомените даже

Вера ИЛИЕВА

ЕСЕННО

Не е вярно, че ще вали –
във ръцете си облаци нямам,
нямам вятър и мътни реки
и изплашени гълъби нямам.

Тук от тънката жълта мъгла
ще ушия листа за върбата,
ще погала тревата преди да заспи
и на пръсти ще вляза в гората.

После тихичко ще зарьми –
ефирно и леко като сфумато.
И над езерото ще прелети
последният мирис на лято...

Елица АНГЕЛОВА, Калифорния

ЗЕЛЕНО

Не защото е есен и падат мъгли,
не защото окапват листата.
Недоносена обич днес в мене боли
и ръми ситет дъжд
по душата ми.

Колко бързо си тръгна последното
лято!
Не почака да цъфне ръжта.
И наместо да стигна до жътва богата,
аз откъснах
зелена мечта.

Как сега да се радвам на зрялата есен,
щом небето остана без птици?
Ти до мене се спря –
като стих,
като песен...
За да видя
и как си отиваши.

Людмил СИМЕОНОВ

ЦЪФТЬЯТ ДИМИТРОВЧЕТА В ДВОРА

и пак е есен,
пак е есен.
Въздъхва тихо от умора
лозницата, във сън унесена.

Камбанен звън. И бавно мръква.
Тълпят се сенките край мене
и аз, огнището си стъкнал,
край него кротко ще приседна.

Не чакам никого и нищо.
В душата – само здрач и шепот.
Ще тлее пламъкът в огнището,
додете се превърне в пепел.

СРЕЩА НА ПОЕТИ ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Йордан ПЕЕВ

ПРИЗРАК

Когато с любовта си се сбогуваш,
си чужденец във родния си град.
И улиците с хора чувстваш пустни.
Подобно призрак бродиш помежду им.
Обхождаш мисли и броиш на пръсти
места, където сте били щастливи.
И тайно се заглеждаш завистливо
след влюбените двойки покрай тебе.
Насила се усмихваш... И е криво
небето, дето двамата ви гледа,
останали един от друг далечни.
И нямаши сили, нито съпротива
промениши застината вечност.
Към нея и към себе си пътуващ,
със всяка стъпка ставаш по-обречен,
когато с любовта си се сбогуваш.

На 27 юни 2014 г. във Велико Търново се проведе първата среща на поети от българската секция на Световното движение на поетите (Poetas del Mundo). Основател и спонсор на организацията е чилийският поет Луис Ариас Мансо.

Георги МИХАЛКОВ

Валеше като из ведро. Такъв силен и проливен дъжд Калоян отдавна не беше виждал. Небето тъмнееше сиво-чerno като тежка танкова броня и сякаш всеки миг щеше да се сгромоляся върху земята. Просветваха внезапни светковици и оглушителни гръмотевици отекваха надалеч. Дъждът се изливаше върху предното стъкло на колата и чистачките задъхано сновяха наляво и надясно.

Калоян караше бавно, мълчаше, но вътрешно беше напрегнат и ядосан на баща си. Къде сме тръгнали в този проклет дъжд? Някъде ще затънем и няма да можем да излезем – казаше си наум той. - Баща ми точно сега ли се сети? И да го пита човек за какво му е притрябало всичко това.

Но ако искаше да бъде справедлив, Калоян трябваше да признае, че баща му от няколко дни го молеше да отидат с колата до един адрес, защото искал нещо да види. Калоян все отлагаше и се оправдаваше. Единия път каза на баща си, че има спешна работа, после се оправда с Ива, жена си, трябвало да я закара на лекар. Третия път се опита да се оправда с дъщеря си, Светла, но преди да си отвори устата, видя как погледът на баща му помръкна и веднага разбра, че баща му ще се обиди, разсыди и дълго няма да му говори. Знаеше и какво ще каже и колко горчивина ще има в думите му. Ще ги произнесе тихо с примирение, но после дълго ще бодат Калоян и той неволно ще си ги припомня с угрizение. Баща му казе: „Ex, Калояне, и аз веднъж да те помоля за нещо и ти да не ми помогнеш.“ После ще си замълчи, а в тъмните му като кладенци очи ще заседне горчивина и обида. Затова Калоян му каза, че днес е свободен и могат да отидат там, където иска.

- Татко, ако си готов, да тръгваме.

Баща му се зарадва, погледът му светна и веднага започна да се облича.

Когато влязоха в колата, Калоян попита:

- Къде трябва да отидем?

- В пенсионерския вестник прочетох една обява и исках да видя за какво става дума – отговори баща му.

- Накъде да карам? – попита малко нетърпеливо Калоян.

- Квартал „Зора“, знаеш го къде е. Малко е далече, но нали затова сме с кола.

- Знам го – отвърна той.

Квартал „Зора“ беше един от крайните квартали на града и Калоян почти никога не беше ходил там.

- Имаш ли адреса? – попита.

- Ето го, отрязах обявата от вестника, ул. „Свобода“ № 5 – и баща му показа парче от вестник, сгънато два или три пъти, но той не

АКОРДЕОНЪТ

го и погледна.

Точно тръгнаха и завали толкова силно, че Калоян беше готов веднага да се върнат, но баща му настоя:

- Карай, карай, нали сме в колата, няма страшно. Това е летен дъжд и скоро ще спре.

Летен, но не спираше, а се усилваше. Криво-ляво успяха да излязат от центъра на града и поеха по шосето, което водеше към квартал „Зора“.

Минаха покрай малък парк и баща му каза:

- Сега завий наляво.

Завиха по тясна улица. Не минаха и петстотин метра и баща му пак се обади:

- Сега влясно.

Улицата, на която излязоха, беше разбита. Някога на нея е имало асфалт, но сега беше дупка до дупка, а най-лошото, че дупките бяха пълни с вода и не се знаеше колко са дълбоки. Много бавно Калоян заобикаляше дупките, а ядът и раздрязнението му нарастваха, но мълчаше, за да не разбере баща му какво мисли. Неочаквано предното ляво колело пропадна в една от дупките и Калоян не издържа:

- Татко, тук ще си разбия колата!

Но баща му се направи, че не го чу и само повтори:

- Карай, карай. Още малко.

Калоян вече подозираше, че баща му не само добре знае къде отиват, но и вече е бил тук. Кварталът изглеждаше в окаяно състояние. Улиците - разбити и неремонтирани, а къщите - малки, стари, паянтови. Повечето едноетажни, те сякаш страхливо се криеха в обраслите с трева дворчета, в които се вляздаха овощни дръвчета и лехи с малко цвети или зеленчуци. Потъмнелите керемидени покриви бяха килнати на една страна, дограмата по прозорците беше почти изгнила и почерняла от времето, а ръждащите телени огради – скъсаны с доста големи дупки по тях. Много рядко се виждаха по-високи двуетажни къщи, а само на едно или две места се издигаха нови блокове.

Какво ли търсим в този пущинак, питаше се Калоян, и въобще тук живеят ли хора, но само след минута баща му рече:

- Спри пред тази къща – и посочи неголяма стара къща отляво на улицата.

Излязоха от колата и влязоха в запустял тревясъл двор. Пред къщата се издигаше висок стар бор, който хвърляше тежка сянка. Преминаха през запустелия двор и се изправиха пред дървената врата на едноетажната къща. Калоян се огледа. Влясно от вратата имаше малко прозорче, но толкова мръсно, сякаш от десетилетия никой не беше се сетил да

В нея членуват хиляди поети от всички континенти на земята. В ръководството на общността са също българинът Атанас Ванчев дъ Траси – доктор хонорис кауза на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, и чилийската поетеса Маги Гомес Сепулведа.

Посланик на Движението за България е поетесата Виолета Бончева. Българската секция наброява 37 души. От тях в срещата във Велико Търново участваха Бина Калс, Роза Боянова, Станка Бонева, Виолета Бончева, Керка Хубенова, Ели Видева, Елен де Гори, Митко Ламбов, Ружа Велчева и Снежана Иванова (през 2011 г. поетесата получи

POETAS DEL MUNDO

наградата „Сеферис“ в Лариса, Гърция, на XXII-ия Световен конгрес на поетите, организиран от United Poets Laureate International и Poetas del Mundo).

Посланиците на Световното движение на поетите четоха свои стихове от 17.30 часà в РНБ „П. Р. Славейков“ на 27 юни, а Виолета Бончева разказа повече за организацията със седалище Чили. Поетите представиха свои книги и споделиха творческите си планове.

На 28 юни 2014 г. от 10 часà поетите рецитираха свои стихове пред Паметника на Асеневци и се насладиха на магията на старопрестолния град.

Водещ на срещата беше Ружа Велчева от В. Търново.

Форумът е в подкрепа на Кандидатурата на Велико Търново за Европейска столица на културата – 2019 г.

тя ги обичаше...

- Защо го продавате?

- Живея сам. Жена ми почина. Пенсията не ми стига за лекарства. Наблизавам осемдесет и шест години, а лекарствата са скъпи...

- За колко лева го продавате?

- Не е нов и мисля, че осемдесет лева е добра цена – отговори старецът и възърхна.

Калоян забеляза безпокойство и страх в мътните му, почти безцветни очи. Старецът навърно се питаше дали не иска търъде много пари за акордеона и дали те, купувачите, няма да се откажат.

Бащата на Калоян взе акордеона, сложи го на гърдите си и започна да пробва клавишите. След малко като истински музикант каза сериозно:

- Има добър звук, купувам го. Ще Ви дам за него не осемдесет, а сто лева.

Старецът не очакваше това и от вълнение гласът му затрепери.

- Много Ви благодаря, господине, Да сте жив и здрав и радост да го ползвате. Бях останал без пари, не можех и хляб да си купя...

Бащата на Калоян извади парите, изброя сто лева и ги даде на старецът, който ги пое с треперещите си въсъчни пръсти.

- Довиждане, господин Генадиев, - каза бащата.

Старецът ги изпрати до вратата.

Двамата, баща и син, се качиха в колата и тръгнаха. Дъждът вече беше спрят и между облаци сълнцето се опитваше да се усмихне отново. Когато излязоха от мизерния квартал и поеха по главното шосе, Калоян попита баща си:

- За какво ти е този стар акордеон? Ти никога не си свирил на акордеон, а и у дома никой и не мисли да свири.

- Ще го подаря на някой уличен музикант да свири по улиците.

Калоян погледна стъпisan баща си и си помисли, че май не е добре. Току-що даде сто лева за един стар акордеон, а сега щял да го подари на някой непознат и случаен човек.

След малко баща му заговори:

- Генадиев ми беше първият учител в началното училище, от първи до четвърти клас. Тогава беше млад, силен, красив. Когато случайното прочетох обявата, веднага се сетих, че е той. Някога и ние живеехме в този квартал. Ако бях отишъл при него е така и му дад пари, нямаше да ги приеме. Той е човек с достойнство, затова реших да купя акордеона.

Баща му замълча и сякаш в колата стана много тихо, не се чуваше дори бъръченето на мотора.

КРИТИЧЕСКИ СЪРВАЙВъР: ЛИТЕРАТУРА: НАУЧНИ СТАТИИ, РЕЦЕНЗИИ, ОТЗИВИ, ПРЕДСТАВЯНИЯ НА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

*Рубриката се поддържа с финансова подкрепа
на Национален фонд „Култура“*

АРТ-ПОСЛАНИЯ ОТ СТАРА ЗАГОРА В СОФИЯ

Кирил ПОПОВ

Априлската изложба „Представителство СБХ СТАРА ЗАГОРА – „Шипка“ 6. 2014 г.“ свързва в обща композиция повече от двадесет художници от легендарния южен град на България. Репрезентативната експозиция свидетелства, че съвременното изобразително изкуство у нас и по света се подчинява на общи закономерности, течения в съвременното изкуство и на национални традиции: доминиращи сред тях са отношенията между природата и човека, ететизацията както наrudиментарни форми на материя, така и на социални веения; културни пластове от различни времена; символно-знаково, а не само строго фигулативно изобразяване на реалния свят. Великденската експозиция е малък модел на съвременното изобразително изкуство в България, без неговите неконвенционални форми и ъндърграундови смущения. Но в нея са изразени пълнокръвно динамизма, вълненията, дискусионните проблеми, напрежения и противоречия на нашето съвремие. А това е времето на извършен старт към модерното изкуство, мост между наративния и авангардния метод на изобразяване на действителността, на традиционните и съвременни ценности идеали в живота и изкуството. Изложбата представя несродни образци на арт-абстракционна и фигулативна насоченост в разнообразни жанрове, тематично и на техническо равнище изненади.

Посредством избрани от съставителя на съпровождащия изложбата албум и Председател на Представителство СБХ Стара Загора художник Росен Кавръков експозицията показва най-характерните моменти от общите сюжетно-жанрови и стилистични очертания на изобразителното изкуство в южнобългарския град; както и новаторските търсения на старозагорски художници от различни поколения, техните високи възможности в иносказателния графичен и живописен език и на малките скулптурни пластики; чистотата на линиите и знаковата обобщеност на формите, заложени в скрупульозното изпълнение, синтез и проекции на енigmатични метафори. Съставеният от Росен Кавръков каталог съдържа тридесет репродукции, направени от Пламен Кирилов и с графичен дизайн от Камелия Димитрова. Печат: ДЪГА ПЛЮС, Стара Загора. Качеството на настоящата изложба, както и нейното великолепно пространствено решение принадлежи на Росен Кавръков, представящ се с три разноформатни картини от високата класа на общоевропейския арт.

В чувстваме се за дълги часове още на тържествения вернисаж в изобразителното изкуство от Стара Загора и то ни впечатлява дълбоко с пластическия подход на художници, с тяхното увлечение в неординарни пластически постулати на съвременното световно изкуство, с нетрадиционното майсторство. Преобладаващата част от картините инспирира вътрешно вълнение и размисъл, широка скала от чувствени преживявания и настроения, въплътени както в поетически видения, така и във философски осмислена проблемност на времето, пространството и движението. Художниците Пламен Кирилов („Някъде във времето“), Дамян Баев („Време на разсъмване“), Диана Петрова („Езотика“), Атанас Вънчев („Пейзаж“), Тошо Стефанов („Морски прозорец“)… насищат картините си със сонатно или хармонично изначални природни и урбанистични форми – вода въздух, земя, море, небе в тяхната изначална самостоятелна иманентност или в хаотично трансцендентно преливане.

Привлечени за участие са представители на различни възрастови сезони от бурно възродените от две десетилетия художествени традиции в цяла Източна Европа. Сякаш с портретните си изяви „Насаме със себе си“, „Насаме с Ван Гог“ (както и „Насаме с Ел. Греко“) художникът Димо Генов е „пренесъл“ у нас и художествената мъдрост, ведрина и дух от Прованс. Ключът към радикалната рецепция в своеобразния живописен маниер на Злати Златев („Потънал в време“), Татяна Полихронова („Споделено 2“), на Стефан Баев („Тунджанска импресия 1“), Нено Бакалски („Състояние-Съзидание“), Мирослав Ибришников („Добро и зло“), на техния стремеж към изострена абстракция или импресия на цветовите съчетания, ритъм и фактура, е в меките или резки промени на настроението или увлечението по време на творчество. И особено в личния стремеж да се намери ефекта на движението понякога, като се използва специална хартия-платно

и играта между постния акварел и смесената техника.

За всеки посветен в изобразителното изкуство изключителната одухотвореност в картините на Петър Ковачев („Песен“), Петър Петров („Танц“), Красимир Зарков („Леда“), Росен Кавръков („Старата ваза“, „Пейзаж“, „Равноденствие“), Гергана Вълкова („Завоят на р. Арда“), Банчо Иванов („Акт“)... идва и от въплътената в тях в различни структури светлина. Или понякога от светлинната игра на акрила със смесена техника на отражението на светлината от камък или бронза. Много от изложените картини ни привличат със зелено-тюркоазния си колорит, с възможностите да интерпретираме картината с понятийния апарат на границата например; с ортоклаз, микроклин с различни интрузии (в „Пейзаж“ от Иван Димитров, в „Акт“ от Бончо Иванов).

Променливото амплоа на картините по всички стени на залата от Четвърти етаж на „Шипка 6“ свидетелства за преодолян или по-добре съзнателно избегнат стандарт и литературна интрига, за предпочтение към образното мислене и чувстване с обертонове от философско-поетични идеи и външения. За стремеж да се излезе от описателната интрига за сметка на събуденото с помощта на колорита, на психологическото взаимодействие и взаимодействие на цвет, форма и съдържание.

Смислоразличителната роля на колорита е изявена обобщено-конструктивно и пластиично в невинаги безгрижната същност на реалния свят. Това се открива още на премиера във визите: „Светлина от миналото“, „Някъде във времето“, „Пролет на форума“ от Пламен Кирилов; „Тракийски“ от Павел Михов, „Пейзаж“ и „Лято“ от Иван Димитров, „Мълча“ от Пенка Стоянова...

Поезията на пластиката, експресията и свободата на импровизациите, на внушението за психологическо равновесие в картините на Нано Нанев („Есен“, „Сълнчев ден“), Росица Попчева („Родопа“, „Изповед на стария лъв“), Ангел Карагьозов („Спомен“)...

се основава не само на играта на светлина с цвет и сенки, а и на флоралните, тектонични и социални особености в евентуалния първообраз на замислената предварително идея. Тоналната раздвиженост в пейзажните творби провокира усещане за годишен кръговрат – за есенно отминаване или пролетно избуване...

Татяна Полихронова, Иван Арабаджиев, Павел Михов, Гергана Вълкова, Росица Попчева, Кънчо Пенев... сякаш покриват цветовите повърхности, цялостно или в отделни фрагменти, със загадъчна светлина, изпъват ги с въздух, с усещане за вътрешен ритъм. С по-приглушена светлина и внушаващи меланхолични акорди и мъдър

скептицизъм се открояват миноните послания на Росен Кавръков, а и на Иван Димитров, Петър Петров, Александър Генов, Ангел Карагьозов („Интериор“)...

Очароването от тази обща изложба би било непълно, ако ги нямаше брилянтно изаявните скулптури от Красимир Зарков – „Леда“, „Пегас“, от Генчо Генчев – „Човек“ 1, 2, от Бончо Иванов – „Акт“, от Стефан Владов – „Гадателка“, „Митологично отрицание“. Представените в изтънчена аранжировка пластики, изработени от бронз, камък, керамика, месинг, шамот... демонстрират изящество и способност да внасят светлина и мъдрост и в най-престижните салони на частни колекционери и домове, на обществени и държавни институции. Може само да се съжалява, че не са по-кесията на все по-обединяваща български гражданин, а той често се оказва сред най-грамотните и вдъхновени арт ценители...

Колкото и да желае да отрази по-задълбочено и обширно своите критично-оценъчни инвенции за представянето от всеки отделен творец в една обща изложба, за интерпретатора това е само нищожно малка част от онова, което обикновено мисли и отразява за цялостна експозиция само от един автор.

А великденската изложба на „Шипка 6“ – София с творби от изобразителното изкуство на художниците от Стара Загора е събитие в духовния живот и на столицата. Изпълнена с арт-импулси, с широки семантично-образни граници, мащабната експозиция завладява вниманието ни със съдържащите се в нея реалистични и абстрактни обобщения и пластични идеи. Представените творци се изявяват като самобитни, чужди на канонично мислене и готови клишета, показват свои творчески решения, озаглавяват картините си, но без да осуетяват собствените виждания и тълкувания на онези зрители, които влизат в активно общуване с изкуството им, за да открият и себе си като съавтори на изобразените непознати досега светове.

ДОПИР С НЕЩО ДОБРО И КРАСИВО

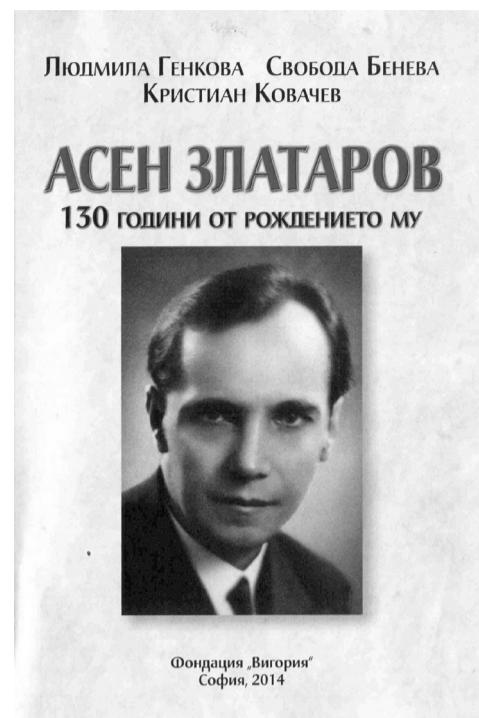
Д-р Йордан НАНЧЕВ

Темата за Асен Златаров винаги е бутила и надявам се да продължи да провокира интерес у всеки българин. Паметта за този най-прочут в миналото хасковец, би трябвало да е въпрос на чест и патриотична гордост и за неговите съграждани. За жалост напоследък и особено, след като местната управа съвсем съзнателно и скandalно ликвидира музеината експозиция на негово име, тази тема вече упорито е изтласквана извън общественото внимание. И както се изразяват политиците, не е сред приоритетите на съвременна България. Формално станали граждани на Европейския съюз - „Европейските съединени щати”, за които отдавна беше предсказал известният учен, ние като че ли вече престанахме да си спомняме за истинските и отдавнашните европейци като него.

Мнозина, да не кажа почти всички, които са имали незабравимото преживяване да го видят и слушат на живо, също вече не са между нас. По-младите му последователи и изследователи пък никак не са много и вече все по-трудно намират трибуна в публичното пространство. Гласовете им се губят сред гръмката пошлост на връхлиташите ни отвсякъде новини за политически противоборства и престъпни злоупотреби. Пък и как в наши дни да изтъкваш примера на човек, който е живял, вярвал и проповядвал в името на това, че „религията на мира, службата към близния, милостта и порицанието на култа към златния телец и жестокостта са праусловие, за да станат истините, които възвести Богочовекът, живите истини на живота”. И как днес, когато „все още злото и користта са господари”, да пишеш и говориш за Асен-Златаровото духовно месианство!

На този нерадостен фон появата на нова книга за личността и делото на проф.д-р Асен Златаров би могла да се приеме и като своеобразна сензация. При това с положителен знак, което е тъй рядко у нас и което май точно затова отдавна не провокира медиен интерес. В случая обаче книгата си струва да бъде отбелязана и поощрена. Най-малкото, защото се появява тъкмо навреме - в навечерието на поредната кръгла годишнина от рождението на Златаров. Нейната появя ми дава надежда и е добър знак за отдавна очакваната и неизбежна промяна на обществените нагласи в полза на нравствени ценности и житейски императиви, за които доскоро беше нелепо дори и да се споменава. Освен в предизборните обещания и партийните програми, което още повече ги компрометираше в очите на разумните и прозорливите.

А тези основополагащи за благото и за духовния възход на човечеството морални принципи изграждат същността на мирогледа и личностното проявление на бележития български учен, писател и общественик проф.д-р Асен Златаров. Защото, както беше писал не кой да е, а Кимон Георгиев - първият министър-председател на приветстваната от почти всички преди повече от половин век и пак от всички сега поругавана социалистическа България, „Асен

Златаров беше един от най-симпатичните и най-достойни представители на нашата народническа интелигенция. У него се събираха в редко и щастливо съчетание, благородството на прекрасния човек, пламъкът на честния патриот и даровете на една широка и разностранна култура.

В областта на обществените борби Асен Златаров беше винаги на страната на отрудните и страдащите. Той понасяше с мъка недъзите на нашия политически живот и дълбоко се възмущаваше, както от проявите на безхарактерност, раболепие и низост отдолу, така и от цинизма и жестокостта на насилийската власт отгоре. А като културен деятел и като популяризатор на науката, особено сред българската младеж, той може би и досега няма равен на себе си в България”.

Днес, уви, живеем отново в преходно време, свързано с още по-оптимистични очаквания за бъдещето, отколкото непосредствено след 9 септември 1944 година, но вече и с тогавашните немалко горчиви разочарования. Историята, както казват, обикновено се повтаряла като фарс! И точно в такива времена примерът и обаянието на личности като Асен Златаров биха могли да укрепят вярата и да повдигат духа, да вдъхват в душите ни почти изгубената „любов към труда, любов към истината, любов към народа”. Заветните слова на бележития българин към младежта на родината, към които ни връща и новата книга, издадена „с любезното съдействие на Националния политехнически музей-София и Регионалния исторически музей-Хасково” под заглавие „Асен Златаров. 130 години от рождението му”*.

Тя е структурирана основно в две части като към всяка от тях са приложени библиографии на ползваната литература. Сборникът съдържа и подборна библиография на по-важните научни трудове на Асен Златаров. В първата част, която има за основа предишната книга на двете авторки, озаглавена „Многостранната личност и дело на Асен Златаров” (1985), те отново са потърсили и представили своята гледна точка към различни страни от неговата обществена и творческа изява. Обособени са традиционните в такива случаи рубрики

„учител на народа”, „писател-публицист”, „борец за мир и демокрация”, „учител и вдъхновител на младежта”...

Това, разбира се, са само част от заглавията на осемте есеистични разказа, в които читателят се докосва с респект до личността и вдъхновено съпраживява разнородните стремления и възходи, многостранните интереси и приноси на учения и твореца, на гражданина и популяризатора на „природонаучни и социалноикономически знания”. Широтата на познанията и задълбоченият анализ на фактите, както и прецизият подбор на цитираните Златарови откъси и оценките за него говорят за детайлното вникване на Людмила Генкова и Слобода Бенева в необозримия свят на неговото книжково и документално наследство, от което те са се постарали да откроят най-ценното и същественото.

Към многобройните досегашни страници, публикувани вече десетилетия наред по темата, те са успели да добавят и своята гледна точка, свой личен коментар и собствена изследователска визия. При това очевидно са работили все така в екип, тъй като авторството им поотделно за всеки от посочените подраздели не е посочено. Към тази част е приложена и „Хронология на жизнения и творчески път на Асен Златаров”

Във втората част на книгата младият учен Кристиан Ковачев пък е събрал характерни откъси от творби на Златаров, както и статии и спомени за него от други автори. Публикувани са със съответните пояснителни бележки откъси от „Трагедията на Яворов” (1925) и от предговора към книгата „Рабиндрант Тагоре” (1927) от Васил Ставрев, както и едно от над стоте писма на младия Ася до братовчед му Михаил Г. Минчев, пътеписът „В Добруджа” (1), статиите „Тагоре у нас” (1926), „Еврейството в живота” (1936) и „Назарянинът”.

Сред посветените на Асен Златаров публикации следва да бъдат специално откроени статията „Неизвестен патент”, в която се дават любопитни сведения за първата регистрация на научно откритие от български учен, вписано именно от Асен Златаров във френското Патентно ведомство през 1912 година, както и текстът на Жеко Вълканов „Когато Асен Златаров живял и учи народ да живее”, който е откъс от почти апокрифната брошура „Погребението на Асен Златаров” (1937).

Специален интерес предизвика и откъсът от сравнителното изследване за Асен Златаров и Николай Лилиев „Две светли имена, две сродни души. 110 години от рождението им” от доц.д-р Слобода Бенева. Ценни и завладяващи свидетелства са спомените на двамата синове на проф.Златаров – Асен и Светозар, озаглавени съответно „Баша ми” и „Споменът - несигурна пътека”. Своята научно-историческа и морално-възпитателна стойност имат и бележките на акад.Кирил Братанов, проф.Георги К. Георгиев, Елин Пелин, Добри Немиров, проф.Константин Гъльбов, проф.Димитър Колев...

Все в този дух няма как да не бъде отличено и въведението към книгата на Мария Добрева, представляваща

фондацията „Вигория”, която е спонсорирана издалието. „Идеалът винаги побеждава, стига да е смислен, висок и човечен” – под този наслов авторката предлага обобщен коментар за актуалността на Златаровото дело и за неговите исторически прозрения. За нея той е „личност с космополитен облик, носител на непреходни човешки ценности”, но и човек като всички останали, способен да говори на достъпен език с всеки и да вникне в душевността на всекиго, което именно го превръща в пример за гражданско и творческо поведение, осветяващ „с прометеевски огън небосклон на историческите епохи”.

Документалният облик на издалието се подчертава от публикуваните снимки и факсимилиета, които са вложени към част от текстовете, както и обособени в албумна част, приложена накрая. Лицето и гърбът на корицата пък са оформени съответно с един от популярните портрети на Асен Златаров, както и с финала на въстъпителната му лекция към курса по физиологична химия в Медицинския факултет на 11 октомври 1920 година, когато той характеризира своята любима специалност с думите: „Биохимията, обособена в самостоятелна дисциплина, изгражда купола в сградата на природознанието, дето се отразява гордата увереност на една постигната дързка и светла мечта, дълги векове щетно гонена от човека”.

И след това вдъхновен заключава:

“Широкото поле за работа е открыто! Много е направено и много още се очаква: надеждите са оправдани и гаранция е стореното досега. Ние сме в правото си, срещу печалното и пълно с невъроятно – не познаваме и не ще познаем (*ignoramus et ignorabimus*) да кажем достойното за наследниците на оня, що някога изтръгна огъня от боговете – SCIMUS ET SCIEMUS – ПОЗНАВАМЕ И ЩЕ ПОЗНАЕМ!”

Това беше неговият девиз, житейското и професионалното му верую, което го водеше в науката и в живота до последния му дъх. Именно за това ни напомня и новата възпоменателна книга, посветена на предстоящата година 130-годишнина от рождението на проф.д-р Асен Златаров.

„Той е вече само спомен” наистина. Но както преди години пише братовчедка Рада Минчева, съпруга на известния в миналото литературен критик и преводач Алберт Гечев: „Свиден спомен за всички, които са могли да попаднат във вълшебния кръг на онази неизразима сила от доброта, красота, нежност и благородство, която така обично се лъгчеше от него, озаряваше, привличаше и караше, когато човек се отдели от него, да се радва и да има чувството, че е бил в допир с нещо голямо, красиво, добро и благородно”.

Пожелавам на всеки от бъдещите читатели на книгата да изпитат същото чувство.

* ГЕНКОВА, Людмила, Слобода Бенева и Кристиан Ковачев. Асен Златаров. 130 години от рождението му. Фондация „Вигория”, София, 2014, 208 с.

Скулптор: Огост РОДЕН, Мисълта

ИЗЛЕЗЕ „ТЪРНОВСКИ“ БРОЙ НА СПИСАНИЕ „ПЛАМЪК“

През м. юни от печат излезе брой 2 (лято) на сп. „Пламък“ за 2014 г. Списанието-алманах за литература, изкуство и публицистика „Пламък“ е издание на Съюза на българските писатели и е продължител на основаното от Гео Милев едноименно списание през 1924 г. Първият брой на „Пламък“ за 2014 г. бе посветен на 90-годишнината на списанието и в уводната статия на гл. редактор Георги Константинов то бе определено като „творческа легенда“, „пламтящо огнище на идеи, оствър диспут с мрачната българска реалност, непрекъснат бунт на мисълта“.

Настоящият брой на списанието излиза с помощта на Община Велико Търново и то представя 50 автори от Велико Търново и региона. Освен тях изданието включва отзиви за излезли книги на български автори от Симеон Хаджикосев, Панко Анчев, Георги Цанков, Пенчо Чернаев, Димитър Златев, Константин Попов, Александър Михайлов, Продрум Димов; писмо до редакцията на Найден Вълчев; нова поезия от Димитър Стефанов, Коста Качев, Василка Хинова, Петя Цолова; Атанас Капралов, Екатерина Кунова и Атанас Звездинов представят стихове от бъдещите си книги; в рубриката „Хоризонти“ Георги Н. Николов пише за новата книга на кипърския писател Христос Хаджипапас „Неуверена походка“ (изд. „Пламък“).

Тема на броя е „Творци от Великотърновския край“. Уводното критическо есе на Владимир Шумелов „Великотърновският писател в годините на тъй наречения преход“ запознава читателите с контекста на това, което се случи във В. Търново след 1989 г. В текста има многобройни списъци на имена, авторски книги, обособени по жанрове, антологии, периодика, награди, слабости и постижения на литературното поприще. Дескрипцията на фактите е съпроводена с оценки и прогностика за бъдещето на литературата от региона в национален контекст.

В раздела „Поезия“ са включени стихотворения от Венцислав Велчев, Вания Ангелова, Владимир Сабоурин, Васил Давидов, Гено Мочуков, Георги Данчев (1932–2006), Димитър Горсов, Здравко Пеев, Иван Антонов, Йордан Кушев, Кънчо Великов, Мариана Корфонозова, Матей Шопкин, Мила Велчева, Невена

Борисова, Недялко Чалъков, Николай Колев – Поета (1943–2005), Петя Йотова, Пламен Павлов, Радко Радков (1940–2009), Стефка Цветкова (1941–2014), Таня Мезева, Тодорка Цонева, Христо Медников, Христо Демиров (1938–2013), Цвятко Дечев, Ярмила Даскалова, Янислав Янков. Публикувана е проза от Бисера Дживодерова, Божидар Маринов, Здравка Владова-Момчева, Лъчезар Георгиев, Магдалена Борисова, Милена Обретенова, Миролюб Влахов, Ружа Велчева, Светла Андреева, Кънчо Атанасов; есеистика от Ценка Иванова („Преводачески изненади по съседски“), Любен Босилков – Ройс (из книгата „Покаяние“); в рубриката „Хоризонти“ Здравка Шейретова представя поезията на Джузепе Наполитано (Италия) и Дашибмир Мало (Албания), а Маргрета Григорова – полския писател Марек Биенчик с откъс от наградената с „Нике“ негова „Книга на лицето“; в рубриката „Памет“ акад. Иван Радев разкрива нови свидетелства за подпоручик Димчо Дебелянов и посмъртното му битие, Мария Спасова ни предлага един превод на проповед от Григорий Цамблак – част от подготвеното издание „Книга Григория Цамблака“, д-р Радка Пенчева се спира на отношенията на Ем. Станев към пътуванията в чужбина и преводите на книгите му; в рубриката „Критика и преводи“ са имената на Борислав Гърdev (за посланиета на Антон Дончев), Венелин Грудков („За идеологическата употреба на изкуството“), Георги Н. Николов (за маринистичната лирика на Славчо Чернишев), Елена Налбантова („Два варианта на женското присъствие в съвременната бесарабска българска поезия“).

Изданието представя една основополагащите структури на Факултета по изобразително изкуство на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – катедра „Рисуване“, по повод 40-годишнината на Факултета: Иван Бочев, Костадин Млячков, Галина Цветкова, Деница Янева, Гъльбин Христов, Младен Младенов, Атанас Тотляков, Тодор Овчаров. Един летен брой на списание „Пламък“, който достойно се вписва в многобройните инициативи, подкрепящи Кандидатурата на старопрестолния град за Европейска столица на културата през 2019 г.

Владимир ШУМЕЛОВ

ЛАМАР, ИВАН ХАДЖИХРИСТОВ, ИВАН МИРЧЕВ

Четиридесет години от смъртта на Ламар

Лалю Marinov Ponchев - Ламар

*Днес поетът умря, но остана "Анна",
поетичен образ на своята съдба.*

Сега, когато поглеждаме към литературният ъгъл на Ламар, ще ни посрещне неговата сардоническа усмивка на много оstarял сатирик, и ще каже: „Поздравете всички от мене!“ – негови последни думи през 1974 г.

В неговите четиридесет издания има оптимистична оцветеност, личностно присъствие, собствен грубоват слог и примитиви – лично негови.

С неговата поезия идват чувствата, породени от внезапната балканска стихия – дива и варварска. Бремето на двадесетте години на авангардния бунт на Ламар, Гео Милев и Никола Фурнаджиев.

„Арена“ /1922/, първа стихосбирка на Ламар, с експресивна и въздействаща корица от неизвестния художник Иван Милев. Няма пунктуация. Цирковата аrena е място, пометено от динамиката на бунтовното движение срещу традиционното и конвенционално възприятие. Политическият анархокомунизъм на Ламар, пренесен в неговия поетически манифест и безкрайното желание за оварваряване на изкуството, разглеждане на фолклорната образност. Ето два стиха от „Железни икони“:

На коне, на пегаси и жерави!

*Напред с фъртунните табуни
на Бакунина!*

Поетът Ганко Славчев, приятел и единоселец с Ламар, някога ни научи да общаме неговата поезия. Със своята феноменална памет можеше с часове да рецитира поемата „Горан Гринов“ и други богохулни стихове от Ламар. Михаил Тошков още през 1977 г. написа обстойна книга-анкета с Ламар. Единствените спомени есета за толкова плодовит автор.

Академичен том поезия и проза издаде „Български писател“ /1989/, всичко подрано и подредено от Едвин Сугарев с истински блестящ анализ на творчеството му.

Неговия творчески човешки портрет с голямо уважение рисува и Нели Дечева в своята книга „Поздравете всички от мен“ /1997/. С поетите на Стара Загора Ламар е дружарувал още от дете. Николай Лилиев е негов учител по география в Търговската гимназия в Свищов. Под негово влияние преписва стихове и обича нежния лирик до своята смърт.

Нели Дечева пише, че Ламар много обичал Иван Хаджихристов.

„Този французин в българската поезия поезия не може да не напише „Анна“.

Сам той е сътворен от нежност и тихи сенки. Чист човек.“ След смъртта на Хаджихристов казва: Иван го няма, значи „Анна“ остана сама. Той пише отделно стихотворение за своя приятел „Поетът умря“ /1970/.

Ламар често идвал в Стара Загора. В събореното кафене при джамията пиел кафе с Хаджихристов, Иван Мирчев и Чудомир. Има легенда, че веднаждо дошел с жена си, тя скромно извадила от чантата си две златни чаши и в тях туркината наляла вълшебното турско кафе.

Според Ламар Иван Мирчев е дъб на зелен връх. Уморен ли си от път, ще ти даде сянка, и място за огън. Много ценен поет. Намерил е свой философски камък. Стиховете му се различават измежду сто тома поезия.

На някакво литературно четене в Стара Загора Иван Мирчев прочел своето стихотворение „Малка поема за спомена“. Хората от залата дълго ръкоплясвали. Било посветено на именития художник Писаро.

*Акации с кора светлокафява
и жилища от миналия свят
напомнят пейзаж на Писаро
с невероятни багри по стените...*

Още един жив спомен на Ламар от ресторант „Верея“ в Стара Загора. Приятелят от младини на поетите Бойчо Абаджиев рецитира „Воденичарят“ на Иван Мирчев. Едно стихотворение, което показва изумителния изобразителен талант на поета. Възторженият Ламар възликва в неудържима радост: „Вижте до какъв образ е стигнал в ония младежки години: птицата с премрежени очи“.

Освен чуждото поетично творчество, Ламар в своя дневник пише следната оценка за себеси:

„Аз мога да кажа, че Ламар познава много добре българския език, но употребява такива думи, които никой не разбира, затова го наричат възпростоват и насилиник в езика. Наричат го разни многоподгответи люде, уж христиени, а безмилостни“.

Стойил СТОИЛОВ

ЗАДЪЛБОЧЕН НАУЧЕН ТРУД

Йонко БОНЕВ

(Член на Кръг „Слово“)

Ново издание на „История во кратце о болгарском народе славенском“ на йеросхимонах Спиридон Габровски, превод, предговор, бележки и показалец от доцент Татяна Яруллина ал-Булгари

Удовлетворяващо е, че през последните десет и две години „История во кратце о болгарском народе славенском“ на йеросхимонах Спиридон Габровски (наричан още Рилски) има вече трето издание. Тази характерна за Българското възражданетворба и нейният достоен автор очевидно предизвикват професионалните интереси на анализатори и преводачи в нашето съвремие. Доказателство за това е юбилейното фототипно издание на книгата от 1992 г., посветено на 200-годишнината от създаването ѝ, с предговор и студия на проф. Боряна Христова. През 2000 година „История во кратце...“ беше отпечатана в превод и с предговор от Минчо Минчев.

Настоящото издание от 2013 г. респектира с пространния си монографичен предговор, с изчерпателните си бележки след основния текст, дело на нашата сънародничка доцент Татяна Яруллина ал-Булгари. Любопитното е, че родовите корени на авторката, представяща тази ключова книга на Националното ни възраждане, водят началото си от древен волжко-български род. В научното си творчество тя изследва широк кръг проблеми, свързани с историята, културата и езика на древнобългарския етнос, където сега живеят волжките, кавказките и сибирските българи.

В предговора си, представящ „История во кратце...“ на Спиридон Габровски доц. Яруллина анализира пространно и задълбочено този изключително съдържателен

и ценен исторически и литературен паметник, създаден през 1792 г. В своя труд тя се основава на студията на проф. Васил Златарски, издал Историята... на йеросхимонаха книжовник в далечната вече 1900 година, както и на труда на проф. Боряна Христова.

Доц. Яруллина обръща внимание на многобройните исторически извори, ползвани от отец Спиридон, спира се на влиянието му от всеотдайната и вдъхновен негов съвременник отец Паисий Хилендарски. Разглежда живота и дейността на отец Спиридон като последовател на забележителния духовник Паисий Величковски.

Въсъщност доц. Татяна Яруллина обръща внимание на една съществена страна от дейността на Паисий Величковски. Той е възродител на традицията на исихазма и на аскетизма. Доц. Яруллина се спира на малко известния факт, че манастирът Нямци, където Паисий Величковски довежда свои последователи, сред които е и йеросхимонах Спиридон Габровски, намиращ се недалече от град Яш, е основан от трима български монаси в края на XIV век. Изследователката си задава основателния въпрос защо все пак духовната диря на този светец Паисий Величковски е толкова трайна, а паметта му толкова се тачи. Може би защото той става основател на мощно духовно движение, наречено „старчество“. След неговата смърт последователите му заминават за Русия и там основават знаменитата Оптината пустиня – известна и като духовен извор за Гогол, Толстой и Достоевски.

Доц. Яруллина цитира архимандрит Павел Стефанов, според когото движението на отец Паисий Величковски може да бъде наречено неисихазъм.

Авторката обръща внимание на това, че отец Спиридон Габровски е убеден в тракоилирийския произход на българите. Впрочем,

според него този кръг балкански народи е покръстен от първовърховните апостоли Петър и Павел. В монографията си предговор тя припомня, че такава е и теорията на Ганчо Ценов за произхода на нашия народ. Авторката търси ключ към необяснимите данни на отец Спиридон Габровски за праисторическите български династии и техни владетели в публикувания извор на волжките българи „Джагфар тарих“ от Бахши Иман, където Балканите се представят като една от най-древните праородини на българите. Там се споменава за присъствието на древните ни сънародници в Крит, Микена и Троя.

Доц. Татяна Яруллина разглежда основно аргументите на отец Спиридон за неговата илирийска теория. Този неин изследователски ракурс, насочен към разгадаване на кодовете на българската праородина, придава новаторски характер на монографията ѝ.

Анализаторката прави кратка характеристика на стилистичните особености на „История во кратце о болгарском народе славенском“, изтъквайки езиковите особености на творбата, разглеждайки чувството на отец Спиридон към словесното богатство на българския народ.

Както своите предшественици проф. Васил Златарски и проф. Боряна Христова, така и доц. Татяна Яруллина се спира подробно на синкретичния облик на труда на отец Спиридон Габровски – типична особеност на книжината ни от ранния период на Възраждането ни. Тогава, когато не са обособени все още литературните жанрове в нашата книжовна традиция, техни елементи се смесват в едно произведение. Както при отец Паисий Хилендарски, така и при отец Спиридон Габровски са преплетени в синкретична общност повествование, публицистика, историография, дори различни омилиетични видове – проповед, беседа и др. Проф. Боряна Христова отбелязва, че в Историята на отец Спиридон липсвали патость и публицистичният жанр, че това е напълно оригинален и самостоятелно композиран труд. Това е пресилена и неточна оценка, предизвикана от намерението да бъде идеализиран от наша съвременна гледна точка.

„История во кратце о болгарском народе славенском“ на отец Спиридон Габровски не прави изключение от следваната през онова време историческа композиционна рамка в Русия, Сърбия, Гърция, Румъния и др. Историята на отец Спиридон на свой ред е в руслото на синкретичната в частност българска книжнина. Впрочем подобна тенденция към вече съзнателно търсен синкретизъм можем да открием и в съвременната литература, в полето на която излизат от печат, къде по-успешно, къде не дотам сполучливо сложни по своята жанрова характеристика произведения. Най-голямата личност на българския синкретизъм си остава безспорно първопроходецът отец Паисий Хилендарски със своята „История славянобългарска“. Той е и най-добър пример за това как синкретизъмът в литературата може да остане с несравнено по своята пълноценост звучене. Отец Спиридон Габровски явно е повлиян от тази тенденция, още повече, че сам е пряк последовател и един от преписватите на Паисиевата история. Йеросхимонах Спиридон пренася духа на хилендарския монах, факлоносец на Българското възраждане, и в своята книга.

Тук е мястото да припомним лекцията на нашия голям литературен критик, историк и естет проф. Боян Пенев, посветена на Историята на отец Спиридон, поместена в том първи на неговата четиритомна История на новата българска литература. Интересни са паралелите, които той прави между трудовете на отец Паисий и отец Спиридон. „У Паисия идеализацията на миналото е много по-издържана и по-обмислена, отколкото у Спиридона – отбелязва проф. Боян Пенев. – Паисий си задава много по-широки и определени цели, отколкото Спиридон. Пише българска история, защото скърби, че историческото минало на неговия народ е забравено, Паисий си поставя една по-далечна цел; чрез историята той иска

да пробуди национално съзнание у своите единородци и да ги отбие от пагубната посока на гръцкото влияние. Неговата главна цел е да накара съотечествениците си да познаят своя род и език – продължава проф. Пенев. – Онова съзнание, на което отец Спиридон дава израз в своята История, е от много по-ограничени размери. У Спиридона самата идеализация на историческото минало е цел, той спира на нея, у Паисия, напротив, тя е средство да се обърне към съвременния нему българин, да съпостави неговото сегашно положение с историческото минало...“

Макар че ползва много повече исторически извори, отец Спиридон на свой ред също не може да достигне нивото, издигнато от отец Паисий Хилендарски. Трябва да си даваме сметка, че двамата духовници и писатели са личности с различен темперамент, с различен начин на работа, с различен подход към книжнината. Макар че в своя предговор отец Спиридон, в стила на средновековен книжовник, воден от духовно смирене, изтъква, че не знае достатъчно правописа, че не е научен, е въсъщност високоерудиран за времето си книжовник изследовател на нашата история. Същевременно е един от първите помощници на отец Паисий Величковски. В манастира Нямци, където се събират около 700 монаси, отец Спиридон е сред най-доверените духовници на Паисий Величковски, който му възлага преписване и съставяне на различни богослужебни книги, изпраща го на мисии да предава негови послания. По-късно отец Спиридон се проявява като писател-агиограф – преписва житие на свети Теодосий Търновски, съставя и негова служба като за светец. Това са книжовни занимания, изискващи много време, сили, последователност и търпение – изобщо потребни са интелектуални усилия, присъщи за последователен учен.

„История во кратце о болгарском народе славенском“ на отец Спиридон Габровски далече няма популярността на „История славянобългарска“ на отец Паисий Хилендарски. Известен е само един препис на книгата на йеросхимонах Спиридон, направен през 1819 г. от габровец Петко поп Манафов. Проф. Васил Златарски съобщава, че за труда на отец Спиридон става дума в научния свят през 1869 г. Тогава, на 14 февруари, в деня, посветен на 1000-годишнината от смъртта на свети Кирил, известният славист Хилфердинг я представя на славянското дружество в Санкт Петербург. Хилфердинг взема книгата на отец Спиридон Габровски или недалеч от Брегалница, или от монасите в Рилския манастир.

В своята История отец Спиридон се придържа към така наречената богословска школа, тоест отдава страданията на българския християнски народ, включително и падането под османско владичество, на Божието провидение и наказание заради натрупаните грехове. Въсъщност това е типичната логика на събитията, преминаваща като златна нишка през целия Стар завет в Библията – страданията на избрания еврейски народ са наказание заради техните грехове пред Всевишния. Отец Спиридон изтъква тенденциозно произхода на българския народ и на славянството като цяло от Месопотамия, пряк потомък на Ной, а народът ни, убеден е той, е един от първите християнски народи, което също би могло да се приеме като признак за привързаност към богословската школа. А какъв би могъл да бъде друг един книжовник богослов, и то през онова време? Впрочем като продължение на темата за „История во кратце о болгарском народе славенском“ би било полезно да има задълбочено теологично изследване за йеросхимонах Спиридон Габровски като представител на богословската школа.

Заслужава да обърнем внимание на пространните и изчерпателни бележки на доц. Татяна Яруллина, публикувани след превода ѝ на Спиридоновата история. Сами по себе си те са сериозен и последователен научен труд с безспорен приносен характер. Плод са на дългогодишна работа и нареждат доцент Татяна Яруллина сред талантливите изследователи на Българското възраждане.

Скулптор: Огюст РОДЕН, *Медитация с ръце*

НОЖНИЦА НА СТРАДАНИЕТО ПРИТЧИ, ОТЛОМКИ, БЕЗСЪНИЦИ

Атанас РАДОЙНОВ

Свещи за дъжд и против дъжд

Решил един баща да отиде на манастир по Илинден. Единият му син, който бил градинар, му заръчал да запали свещи пред иконата на свети Илия и да помоли светеца за дъжд. Другият син, който строял нова къща, заръчал на баща си да запали свещи пред иконата на свети Илия и да го помоли да не вали дъжд, докато не покрие къщата.

Влязъл бащата в манастирската църква, купил свещи за себе си, за жена си и за двамата си сина. Застанал пред иконата на свети Илия. Прекръстил се, загледал се с благоговение в огнената му колесница. Сторило му се, че той я позапрял сред кехлибарените копни на облаците. Запалил бащата свещи за единния син, после за другия, запалил свещи за себе си и за жена си и се обрънал към гръмовержеца:

- Свети Илия, нека образът ти все тий да свети в иконостаса! Дай здраве на синовете ми! А кога да вали и кога не – ти си знаеш! Амин!

Излязъл бащата в манастирския двор, възхъхнал с облекчение и седнал на една пейка. На нея била седнала и Притчата. Тя попитала бащата:

- Какво ще кажеш на синовете си?

- От която страна натежи деянието на светията, от тая страна съм и аз, синове мои – тий ще им река.

- Бащина поука, синова сполука – казала Притчата и оставила бащата да се къпе блажено в манастирския покой, без чувство на вина.

Мравешка притча

Когато дядо Господ завършил Великото сътворение на света, решил да провери доколко съвършени е направил дивите създания. Взел крина просо и го разпилял по земята. След това им заръчал да го съберат до зърните. Нахвърлили се те да изпълнят господовата заръка. Кое с лапичка, кое с човчица, кое с езиче, кое с муциунка засъбирили просото. Събирали, събирали, събирали, успели да съберат само половината от него. Дядо Господ разбрал, че трябва да създаде още една жива твар, която да може да събере просото до зърните. Създал мравката.

- Вие работите денонощно, а пък аз ще ви помогам! – записал своето послание да мравките Господ върху кората на един бук.

- Паднал гръм и поразил бука. Килнал се обгорения му ствол. Изчезнало божието послание, а мравките забравили божието обещание. Но от памтивека до днес денонощно работят. И слава Богу – който на себе си разчита, от глад никога не рита – **казала Притчата**.

Библейско

Видяла Притчата, че мишите човешки изграждат въжен мост между двата бряга на съдбата. Хрумнало й да нарече моста Вавилонски. Но човешкият ум не пресметнал дължината на въжетата с педя. Притчата подсетила хората да ги удължат с думи, нали думите са от космическа материя и нямат равни на себе си по якост и сила.

Плиснали се думи, думи, думи – словесен поток. Но кога многословието е вършело полезна работа?..

Няма как – **Притчата** се захванала да отсява. Издържали на вавилонския подбор думите сълнце, хляб, вода, вяра...

И те стигнали да бъдат снадени въжетата...

Най-голямата скъпоценност

- Едно време – разказва Притчата – в село Узунджово ставало най-голямото тържище на Балканския полуостров.

Лефтер, най-даровитият златар на Русчук, тръгнал за тържището. Дисагите му били пълни със златни обеци, гривни, пафти и огърлици.

В един от проходите на Балкана го хванали разбойници. Ограбили му всичко. Златарят обаче се усмихнал и рекъл на главата си:

- Спойрай, че не ми отнеште най-голямата скъпоценност!

Тогава главата си заповядал на тайфата:

- Претърсете го!

Претърсили го. Нищо не намерили, освен чакмак, огниво, кесия с тютюн и пътненяла дървена лула.

- Съблечете го! – гневно изкрешял главата си.

Съблекли го и... лак нищо. Устроил се гневът на разбойника и викнал:

- Човече, кажи къде криеш големата си скъпоценност! Кажи, докато не съм ти отрязал главата!

- Нека се облече и тутакси ще ти кажа! – съвливо усмихнат рекъл Левтер.

Махнал разбойникът с ръка в знак на съгласие. Извадил даже лула, натъпкал я с тютюн и запушил.

Облякъл златарят дрехите си. Вдигнал ръце над главата и издумал спокойно:

- Ето най-голямото ми съкровище – двете ръце! Като не ми ги отрязахте, щом се върна в Русчук, ще направя нови пафти, обеци, пръстени и гривни.

Главата си решил да се забавлява:

- Ти, майсторе, на колко оценяваш моите ръце?

Лефтер измерил с весел поглед грубите ръце с нараснали нокти, запушил и отвърнал:

- Ако твоята майка те е научила да цените човешката дарба, ръцете ти заслужават златни пръстени; ако не те е научила на туй, ръцете ти не струват дори една лула тютюн!

Харесал се този дързък отговор на главата си и викнал на разбойниците:

- Върнете всичко на златара!

Двамата кочияши

Революцията свършила. Един от генералите загинал. От уважение към паметта му казали на неговия кочияш:

- От днес си свободен! Остави конете, зарежи калъската, радвай се на промяната, човече!

- Аз съм доволен от съдбата си да бъда кочияш! Пък и за друго не ставам – отвърнал човечеца.

Но друг кочияш с препоръката на своя оцелял през войната генерал станал комисар по калъските и кочияшите в новото правителство.

Притчата въздъхнала:

- Горко на калъските и кочияшите, които имат бивш кочияш за комисар!

Слънчевата дъга и хората

Тази притча разказва самата Притча:

- Едно време в нашето царство, щом след дъжд се простирала пъстра дъга от хоризонт до хоризонт, хората хуквали по трудни пътища да стигнат до нейните краища, който бил потопени в слънчеви реки. Малцина успявали да дотичат до тях. Наричали тези хора слънчари.

Въръщали се те щастливи. В усмивката им другите откривали небе и светлина. Всички: малки и големи, бедни и богати, управници и простолюдие се равнявали по тяхната вяра и доброта.

Но постепенно се увеличили хората, които завиждали на слънчарите и затова те все повече намалявали в царството. Ширнали се злина и омраза между хората.

Умрял старият цар. Било през пролетта. Принцът, който наследил царския трон, тръгнал към слънчевия вир още след първия дъжд. Искал не само за себе си, а и за доброто на царството да окъпне душата си в слънчевите вирове. Успял. Защото не докосването до дъгата, а пътуването към нея го направило слънчар.

Хората повярвали, че принцът ще им донесе щастие.

Минали години... В царството се умножили хората, които живеели под слънчевата дъга на щастие.

Един ден моята пра-прабаба запитала един старец:

- Ти улавя ли си дъгата в своите длани?

- През целия си живот съм мечтал за това и бях честит с тази моя мечта – отвърнал старецът и добавил: – Тя окръглише всичко в моя живот!..

Възмездие

Явил се мъжът, Тома се казвал, при свети Петър с големи земни заслуги: чешма край древен път, черква на сърдечната река и други по-дребни благодеяния.

Турил ги светията от едната страна на везните, а на другата...

Оказало се, че в партидата на заслужили миригин е записано изкупление за една женска сълза. Натежали везните на нейна страна и светецът повел мъжа към ада.

- Защо свети Петре? – попитал мъжът.

- Защото веднъж, вместо да забележи заголените бели нозе на една вдовичка, която се миела на съградената от тебе чешма, ти си гледал чешмата! От обида жената проронила сълза, която сега те викара в ада – обяснил светията и дръннал заплашително връзката с ключове в ръцете си.

- Чакай, чакай, свети Петре, това не е ли същата вдовичка, дето отрови мъжа си?

- Май че е тя.

- На колко години е осъдена за това престъпление?

- На три години – условна присъда. Да виси вързана на биволски кость.

- А аз на колко съм осъден?

- Навеки. В ада.

- За една женска сълза?! – изплакал грешникът.

Свети Петър погледнал Тома със съчувствие и му обяснил:

- Всевишният отредил три неща да бъдат съдбоносни за мъжете земни: женските сълзи, неверието им в непорочното зачатие на Богородица и иллюзията, че могат да владеят жените напълно...

Триптих за човека

Вървели в пролетен ден по път земен Архангелът, пратен от Господ в командировка, Притчата, тръгнала да ревизира човешкото несъвършенство, и Човекът в ролята на пътеписец.

Вървели и обсъждали първоначалния замисъл за човека при Великото сътворение.

- Голяма грешка е това, че човекът бил създаден в края на седмицата, когато Господ бил твърде уморен – рекла Притчата. – Поради това той е несъвършен и слаб между властта, която му придава усещане за неприосновеност, и земното притегляне, което непрекъснато го дърпа надолу и принизява.

Архангелът добавил:

- И още: властта облича човека, а земното притегляне го разсъблича.

Човекът ги слушал внимателно и казал със самочувствие:

- Човекът е мяра за всички неща. В туй е божествената му осанка.

- Затуй ли на огъня, дето Прометей е откраднал от боговете, човекът се себеизгъря всеки ден? – попитал рязко Архангелът.

- Но съумява да героизира своите деяния! – отвърнал с повишен тон Човекът.

Архангелът, без да ще, закачил крилете си на крайпътната драка. Притчата взела да му помага да се откачи от тръните. А Човекът ги наблюдавал и казал:

- Хитроумно същество е Човекът – от драката си прави ограда, за да му е мирна главата от архангели и притчи!

Голото тяло

Голото женско тяло в изкуството: всичко недовидяно и незавладяно в пътната ми; всичко недолюбено в младостта ми; всичко неопетизирано в хармонията ми...

Притчата:

- Упражняване по краснопис за физиката на човешкото тяло.

- Венец на живата природа! Дори сините жилки на вените по нозете придават съвършенство в несъвършенството! – допълнил Поетът.

Глухарчето

Художникът Марченко, учителят ми по рисуване в гимназията, беше първият аристократ, когото срещнах в юношеството си. От време на време ходех в неговото ателие. Веднъж Марченко ме накара да изобразя глухарче сред тревата на пейзажа, който рисуваше с една съвсем гола жена, седнала на тревата. Не сполучих. Голата жена ли беше виновна?

- Не се притеснявай! – каза ми

ЧЕРНИ РОЗИ ЗА МАЙКАТА

Надежда РАДЕВА

Има рози черни, те са рози вечни,
зашто никога не прецъфтяват.
Шиповете им са остри
и цветолистчетата големи и къдрави.
Тия странни рози растат
в човешките души.
Това са черните рози на тъгата.

Елин ПЕЛИН

Мемоарната книга на Стела Илиева „42 дни живот“ се вписва в съвременната ни проза като част от една литературна вълна – на повествованието-изповед (роман, разказ или друг вид проза). Ако трябва да се постави някаква рамка, „42 дни живот“ може да се определи като искрен, затрогващ разказ на преживяното, история – изповед, която ретроспективно проследява събитията. В действителност книгата е мемоарна, защото липсва художествена измислица, разказът е основан на спомените на авторката за вече случило се битие, а персонажите са действителни личности, „взети“ от реалния живот.

Разбираема е причината, поради която авторката изнася на показ тази история – прозрачна и чиста като изворна вода. Поводът – загубата на близък човек, особено на майката, която ни е дала живот, е достатъчно сериозен, покъртилен и едновременно с това – вдъхновяващ. Самата личност, стояща в центъра на повествованието – майката – приживе научава за намеренията на дъщеря си да опишет последните драматични гове (преди кончината й), споделяни от нея и семейството й – съпруг, деца и внуци... Обречената заради нелечимо раково заболяване майка, която се гордее с първата книга („В очакване на утре“) на дъщеря си, спонтанно възклика: „Ще бъде повече от мъка...“

Една поетеса беше казала – от мъката не се кове поема... Какво тогава изповядва мъката? Няма нищо по-болезнено от личната трагедия. Няма нищо по-смазващо от вината, която изпитваш, когато загубиши най-близък човек, особено родител, особено МАЙКА. Казват, че човек престава да бъде дете, едва когато почине майка му. Огромна загуба, която може да разбере само този, който я е преживял. Сълзите са малко. Споделянето на мъката с роднини също не е достатъчно... Идва ред на думите. (Думите, родени от непреодолимата мъка.) Стелла ги използва умело, решавайки честно и правдиво да разкаже за последните дни (42 на брой) живот на своята майка. Но наред с мъчителната изповед, повествованието нахвърля щрихи за живота на тази обикновена и същевременно необикновена жена – майка на

три деца, баба на пет внучета, следвала своята съдба просто – с работата си като медицинска сестра и с отговорността си на родител. На вид обикновена, но с изпълнен житейски дълг. Очертан е образът на една типична за съвремието ни жена, но всъщност свята майчица и разказаната история акцентира именно върху него. За да даде пример за един достойно изживян живот. За да ни даде отговор за смисъла на живота въобще. Вярно е, че никой не може да избяга от смъртта, че тя винаги ни застига най-неочаквано, че живът е несправедлив и неминуемо завършва със смърт. Какво обаче остава след нея? Струвало ли си е да изживеем годините си именно потози начин? Нелесни философски въпроси, които в „42 дни живот“ търсят решение. (Всъщност това, че книгата обещава да поставя и дава отговори за живота, е презентирано още в самото й заглавие, в символиката на числото 42. Според Дъглас Адамс / „Пътеводител на галактическия стопаджий“/ абсолютното число 42 е отговорът на Живота, Вселената и Всичко останало.)

Историята е повече от истинска, чете се със сълзи на очи, изключително сетивна е. Болезното на преживяното от всички участници в „събитието“ се усеща дълбоко. Малко е да се каже, че написаното трогва, родено от мъка, въздейства също така експресивно върху адресата, още повече, че всеки някога е „преживял“ подобна история...

Най-хубавото, а и най-ценното изобщо в коя да е книга (предложена на широка читателска аудитория) е нейното послание. Каквито и да са мотивите за появата на дадена книга (зашто всяка си има причина да бъде написана), най-ценното в нея си остава посланието – истинното, което те кара да се замислиш след прочита й. В случая авторовият текст не само изплаква една тежка загуба. Той ни води и към позитивното – никой от нас не би могъл да избегне смъртта, но след нас ще останат хората, които сме създали и възпитали, които с любов и благодарност ще бъдат близо до нас и в последния ни земен миг. Човекът умира, но човечността остава:

„Държах я в ръцете си и плаче тихичко. Продължавах да я галя, както тя галеше нас, когато бяхме малки.“ /Стелла, „42 дни живот“/

Една история – импресия на тъгата. Черни рози за майката се поникнали в душите на нейните деца. Те ще са вечни, тъй както и добрите спомени за човека, който ни е дал живот – единствената, неповторимата – наречена майка!

„42 дни живот“, автор – Стелла; София, 2014 г.

Скулптор: Олга РОДЕН, Минотафор

АКО КРАСОТА ТВОРИМ..."

Стефка ЧОЛАКОВА

корави".

- Българката е "жена от светлина огъня / с два извора - очите сини", с "Усмивка-пеперуда"...

- Сънцето е „майстор велик“, от чийто поглед "Всяко облаче става усмивка учудена / после тихо стопява се в краткия миг."

- Планината и любимата се сливат в едно - красиви и песенни: "Зеленопола планина, жена зеленоока - два извора, любов една - кристална и дълбока!"

- Дъбът е "снажен болярин във горското царство". Според народните вярвания той е единственото дърво, което може да замести храма - под вековните му клони са се черкували и венчавали. Той е събрат на поета, затова в духовното им единение прозвучава като вопъл и заклинание: "Дъбе пролетен, мое разпятие / мой подраматим по дух и родина!" ("Дъбове в града")

Сякаш мимоходом, но с умела ръка са драснати впечатляващи щрихи: трепетликите "белоноги и златокоси", "нестинарки в искряща жарава" от огнен листопад; вишните цъфнали са "кипри девици"; момичето, заспало в браздата "доверчиво като във майчин скум".... И още, и още образни видения, които внушават почти човешка душевност на земята и природата. За тяхното възприемане голяма роля има и умелото използване на цветовете: синята вис, жълтите слънци на слънчогледите, русото слънце, сребърнатароса. И още: "Резедата напира във клоните", "Утробто измива взор зелен", "Планината, небето, потоците хладно-зелени / есента е пропила с особена бистрота." Земята своята "кръв зелена" ще прелее "в изранените ни души"...

И така, поетът достига да асоциира между коситбата наливадите и поетичното творчество: редят се откосите "стих след стих на поема в зелено - вечна както самия живот." ("Сенокосното време настана")

Докато в първите три цикъла поетът разговаря със своя селски корен, споделя болки и вини, предупреждава, в цикъла "Питат ли ме, де зората..." се чувства пиетет към дедите и бащите, към героите на България. Патриотичните вълнения трогват читателя. Липсва поза, неискреност и преднамерена идейност. Това е основното звучене в творбите "Към Родината", "Урок на връх Перелик", "Тракия", "Комитско хоро", "Към Македония" и др. А малките градчета Копривщица, Чепеларе, Широка лъка са корените "в българската пръст корава", носят българския бит, красота и дух.

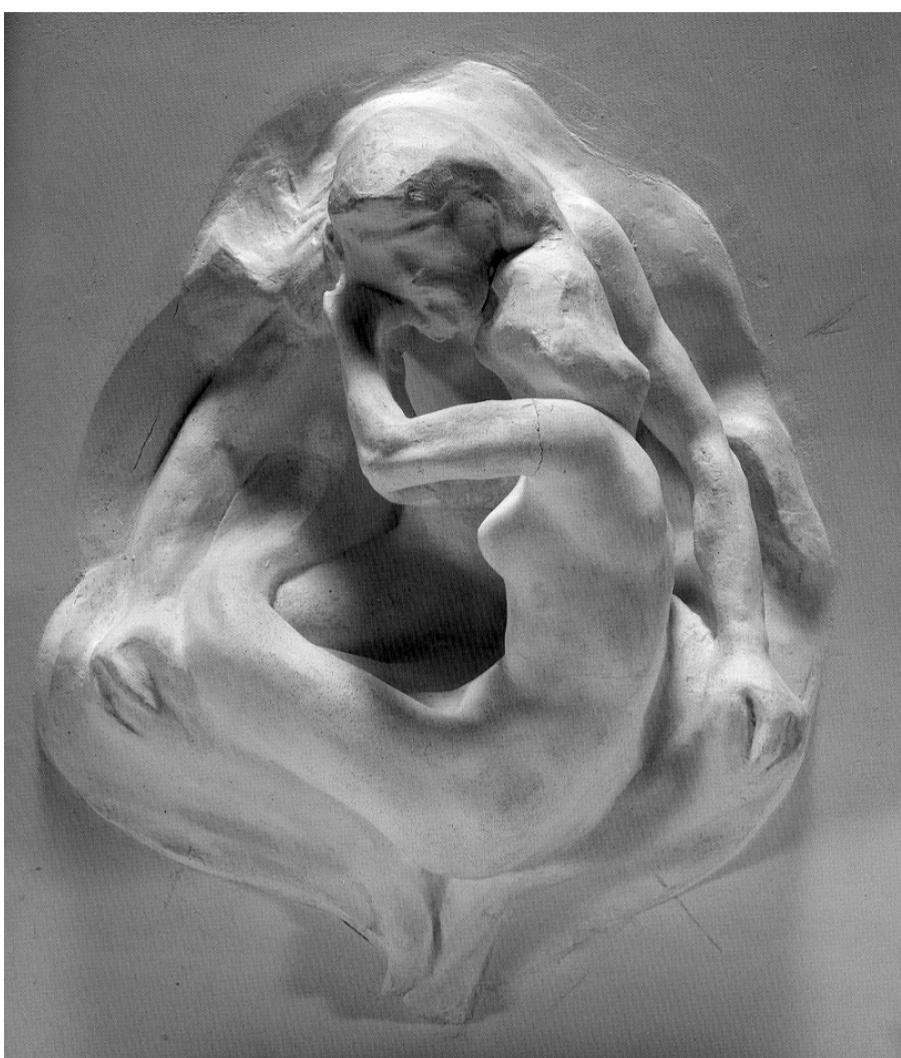
Като истински творец Д. Златев се учи от народната песен. Думи и мотиви от родопската народна песен се вплитат естествено и с мярка в стиховете с класическа форма: "...горе на Рожен да седна. / Балното да си изплача с песен - балсам за сърцето: Дуйни ми, вейни, бел ветер".... "Мъжките жалби лекува / с билки и с песни Родопа".

Личното ми възприемане ме кара да кажа: Поезията на Димитър Златев засища духовния глад, жаждата ни за красота, за мъдро слово, за изстрадана истина, за честна поезия. Внушава ни истината на философското обобщение: "Ако красота творим, себе си ще надживеем."

Нека е благословено перото му!

- Ето България - "хубавица напета", „препасала седемцветна дъга“;

- Селянинът - "като древен езичник", който може "от умората хляб да направи / даже в камък живот да пробуди / с топлина от ръцете

Скулптор: Огюст РОДЕН, Изповед

ДЪЖДОВНО

Йордан КАЛАЙКОВ

Април е – краят. Всеки ден вали и ухае на дъжд. Лилавите люляци, изтърпнали от мокрота, стоят самотни и никак разколебани сред резедата на избухналото жълто-зелено на пролетта. Забелязал съм, че в такива дни нахлува отнейде странна тишина. Струва ти се, че чуваш издалече, от недрата на вселената само тиктакането на безкрайното време, което не само отбелязва отминаващото, но е и съжалителен стон за случващото се тук – на земята.

Преди да завали, внезапно извива вятър – топъл и студен едновременно. Нося мириз на нацъфтели цветя, примесен с аромата на дъждоносните облаци – свеж и приятен. Мисля си понякога дали там – горе не съхне нещо току-що изпрано и дали това не е дрехата Му. По още мокрия асфалт тук-там, събрали във вдълбините си вода, се стеле пара. Бил е топъл и студеното докосване на капките го е накарало да дими. Наоколо къщички, останали като че ли от друга ера, се спотайват смалени. Приличат на престарели старци, забили поглед в земята, в която скоро им предстои да се преселят. Нищо в тях не привлича погледа на минувача и все пак навяват уют и странна хубост, защото, може би, са опазили късчета сушина и топлина.

Във всеобщата мокрота и птиците се шурат като изгубени. Подхвръкват неуверено и неволко и тъкмо да кацнат, вятърът ги подхваща, запраща ги ту нагоре – ту надолу и те не улучват избраната клонка. Гледал съм много пъти тази причудлива игра между вятъра, птиците и дърветата и винаги съм чувствал никаква пукнатина и препъване, сякаш аз самият не мога да се закрепя на земята за малко покой. Препълен от загадъчността на видяното и убегливостта на настоящето,

неизбежно се замисляш за самия живот. В него има нещо от хубостта на разцъфналата вишна, но само след три дни цветовете и вече ги няма. И сетивата с тяхната несъвършеност винаги закъсняват да открият красотата. Спомних си, че подобни откровения нечия ръка бе изписала на едно стълбище, започващо от средата на Пловдивското ларго. Най-интересното беше, че е достатъчно само малко да промениш гледната точка или да изкачиш няколко стъпала и думите или изчезваха, или се виждаха само някои от тях. Така смыслът на написаното придобиваше различни измерения или съвсем изчезваше, изгубен от очите.

Вятърът, както и преди, ту идваше на талази, ту утихваше, приръмяваше, даже понякога пригърмяваше и денят зазвънтяше хладен като стъкло. На всичкото отгоре въздухът ставаше видим и осезаем каeto жива материя – чувствителна и пулсираща. Продължавах да вървя безцело сред мокротата, покрай притихналите къщички и се удивлявах на това какживият живот непрекъснато блика с най-неочаквани проекции и отражения, идващи от облациите, дъждът, избуялите треви, стихията на неудържимия цъфтеж. Тези негови знаци сякаш бродят из света, умишлено изпуснати от Всевишния, за да ни задават загадки и същевременно да крият отговорите им. Загадки, които променят сюжетите на човешките съди.

Изгубен сред превалаиванията, потръпнах. Спомних си за едно изпитано средство срещу самотата. Човек трябвало само да застане на някая улица, препълнена с хора, сноящи в двете посоки и да си науми, че чака някого. Асфалтиралото пътче, по което крачех, не беше улица. Беше безлюдно като след потоп. Нямаше и кого да чакам, колкото и да преравях паметта си.

Ели ВИДЕВА

ХАРМАНЛИЙСКА РАПСОДИЯ

Както си подрънкаха на китара на една обозначена гара
нейде между Лондон и Калкута
взрях се във едни бедра, обути
в лъскави заострени ботинки
и сърцето ми за миг изстини.
За кураж, отпих дълбока гълтка.
Казах: „Аз съм неслучаем пътник.
Песен ще ти посветя, любима,
до гръдта ми само да те има.“
Тя отвърна: „Аз не те познавам,
но за песен давам, давам, давам.“
Пих до дъно, после я целунах
и прозрях поредната си лудост.
Любовта е нещото, което
стиска от чатала до сърцето.
А в главата – алкохолна бомба.
Любих ли, не любих ли, не помня.

ПАРАНОЯ

То не беше жега, то не беше чудо,
кръвното ми стана като асансьор.
Сънцето в очите биеше до лудост
и болежки други даваха ми зор.

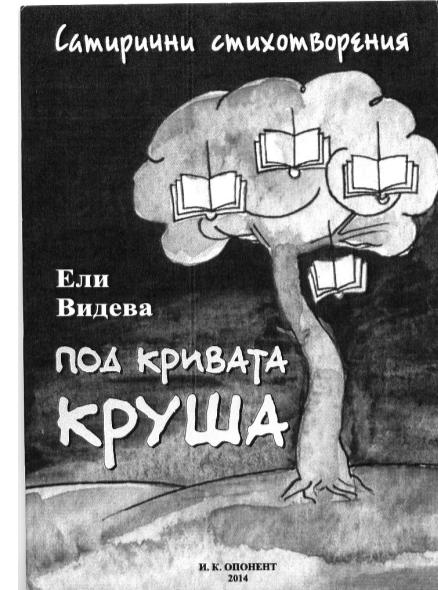
После се изсипа дъжд като в потопа,
придоби сокака пълноводен вид.
В ставите ми нещо яко взе да хлопа –
ишиас, лумбаго и радикулит.

А след някой, месец като ни заве
сняг и ни отреже с вятърен бръснач,
в джобовете празни дупчици ще зейнат
с хапче за ангина и за грип или.

Затова решавам, че със диагнози
само си тормозя щурата глава.
Тя ме наболява, но от много мозък.
А живота иска да го извървя.

ОДА ЗА НАЦИОНАЛНОТО РАСТЕНИЕ

Те ни копат, ние никнем.
„Не е на добр!
Тоз народ се е запънал
и не ще да мре.
Пратихме му Дърди Шмекера,
план Ран-Ѓт.
Той ни прави за кашмер и
лозе пази с раундъп.“
Тъй се чуди и се мае
чуждият елит.
Ала той едно не знае:
може да сме бити,
може бедност да ни брули
с празното торбе,
може да пасем марули,
да ядем шкембе,
да ни смятат в разни щати
глупави и прости,
но ще им приседнем като
жилавия троскот.

ИЗХОД

Безработен и безхлебен
май поет съм непотребен.
И защото зная думи
взех пари да вадя с глуми –
по поръчка на богати
драскам стихчета ръбати
за рожден ден и за сватба,
за затвор и чужда брадва,
юбилейни и елейни
за мерации чудодейни.
И във къщи са щастливи –
бълвам смет, купувам сливи,
книга, сиренце, домати...
Имала глава да пати –
че единствено с халтура
днеска прави се култура.

ПО-ЗДРАВ

Поздравете от мен Вашта леля!
И клюкарското стадо, обуто
във морален чепик и увереност,
че е истина всичко дочуто.

Че съседката горе е вещица
и с магии примамва мъжете –
да я гледат през лятната пещ
как пресича махленското гето.

Че в отсрещния блок има гадове,
дето хич не приличат на важни
и напук на годините гладни
със духовна храна все преядват.

Че старчока, щом рови в боклука,
значи гледа прасета и крави.
Даже стадо овце! На очукан
той нарочно, на ужки се прави.

Поздравихте, нали, Вашта леля?
Нови слухове пускам от раз,
за да могат безспирно да мелят
хлевоустите. Чак до екстаз.

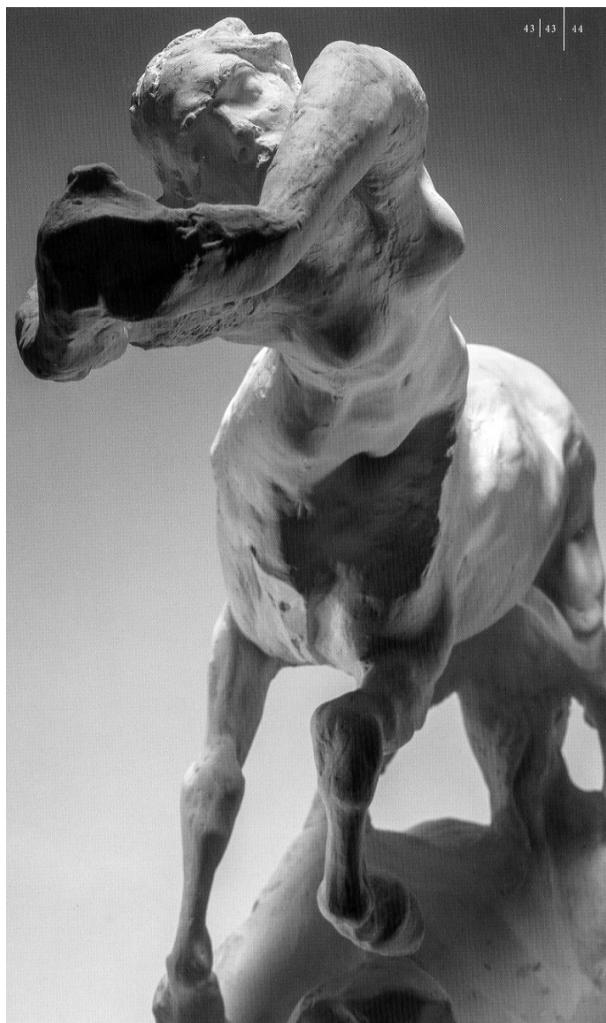
Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Издавати: Йордан АТАНАСОВ
тел: 042/649-110 , 042/980-088, GSM 0888790135

Румен СТОЯНОВ 02/8247956
Красимира БОЖАНОВА 0889 486812

Издател: НЧ "Даскал Петър Иванов"
e-mail: lit_glas@abv.bg
IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF
УниКредит Булбанк Стара Загора
Печат: "Литера Принт" АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали!
Аbonament - само в редакцията

43 | 43 | 44

НЕИЗВЕСТНО ПИСМО НА ЕДНА ПРОСВЕТИТЕЛКА - СПОДВИЖНИЧКА НА ЛЕВСКИ – АНА (ЕВГЕНИЯ) БОЯДЖИЕВА

/ от стр. 1 /

В отговор на този жест монахините пишат благодарствено писмо. То е написано на луксозна жълто-бежова хартия с черно мастило.

“Почитаема Госпоожо!

С възродението на Български Народ която рол ная много изигра мъжкия пол наскоро последова женският. Тъй на пр: виждами по Болгария – нашето драго Отечество – де и стогодишните баби даже подмладиха ся към народното просвещение: - те приложиха на Олтаря на народното просвещение и самия си последян грош, па и [бешлиците] си завещаха подир Смъртта. По малдите родолюбиви госпожи жертвуват многобройно количество на Олтаря на просвещението – с една дума те последоваха примера на някогашните тартагенки, които косите си сечаха да правят ваяж за корабите само да ся избавят от тиранския и горди Рим!

Като говорим за [олтерешните] наши сестри, недейте мисли, че изключавам Вас от този ряд, не, [ами] посветодехме, че същите мисли и въодушевление ви обладават, които обладават и нашите сестри в България. Ний високо ценим поклона, който ни учинихте, и бъдете уверени че Вашето име идии път записано в нашата “Свобода” ще траи вечно; вий сте вече записана съ времената ни История.

Затова приемете искрините благодарение, ако и малко късно, но като знайте, че идят из дълбоината на Сърцата, уверени сми че ще ги приемите съ същото

въдушевление, с което решихте да ни направите [гизнито] благодарение – да ни поклоните “Свобода” лист В. за една година.

Приемете искрените ни поздравления, и дай Боже дано и други родолюбиви госпожи последоват Олтаричения ви пример.

1869.

Декемврия 26

Из Београд.

Евгения Б.”

Оставяма

Ваше благодарни

Сащи Евдокия Теодосия

Писмото, облъхнато от родолюбив дух, извежда идеята за възраждането на българския народ и конкретно – порива към просвета и на “женски” пол. Всеобщото женско въодушевление за “народно просвещение” е внушен особено ярко чрез сравнението с картагените и повторящия се акцент “олтаря на просвещението”, подчертаваш сакралността на всяка жертва, свързана с просвета.

Казаното от българските монахини илюстрира мирогледните промени през тази велика епоха. То е не просто писмо-благодарност, а и писмо, което припомня онова “пиянство на един народ”, обезсъртено от Вазов в “Под игото”, в паметните му слова за духовния подем през Българското възраждане, за “лудите глави” и българската интелигенция – носителка на просвещението, на напредък.

Людмила Хр. МАЛИНОВА

ЛЕТУВАНЕ НА БЪЛГАРСКОТО ЧЕРНОМОРИЕ

Тошо ДОНЧЕВ

Преди всичко бих отищъл до някоя книжарница и бих си взел за из път няколко книги, защото художествената литература е истинският ключ към опознаването на страната. Препоръчвам новоиздадения том на Румен Стоянов „Бавни стихотворения”, подправен с жизнерадостен хумор стегнат сборник със стихове, есета, кратки разкази и гатанки, защото цялото произведение, подобно на заглавието си, внушава разпускане. Аз също препоръчвам поне по време на летуването си да не препускаме, а да се насладим на живота: на галещите сълнчеви лъчи, на прохладното морско полошване, на изкуствените непознати вкусове, на гостоприемните, непринудени човешки отношения. Ако на плажа децата ви, не дай Боже, случайно добият страх от водата, спешно ги отведете в първия попаднал ви лекарски кабинет, или по-добре на психолог, защото с нормално здраве хлапе в България, на брега на Черно море такова нещо не може да се случи. Само се замислете: морето е прозрачно, с леки вълни и съвсем слабо солено, пясъкът на брега блести копринен в сребристо или

златисто, плажните забавления и атракции са безчет, границите се определят единствено от портфейла на родителите. Но ако освен от плажа мамчето или съпругата се интересуват и от култура, и ако успеят да откъснат от телевизора, татенцето или съпруга, които си пийват шедьовъра на някогашните Кошутови емигранти-пивовари, шуменското пиво, в някое сенчество дворно местенце и зяпата репортажите от олимпиадата, то тогава вечерта биха могли да си купят билети за някой от концертите на варненския музикален фестивал, ако летуват на север, а ако са на юг, то в Созопол могат да слушат класическа музика или джаз под открито небе. При дву- или триседмична почивка аз непременно бих намерил начин да заведа семейството си в Балчик, в лятната резиденция на румънската кралица Мария, перлата на Българското Черноморие, специфичната и вълшебна смесица от православни и ориенталски, мавритански стилови елементи, изъкания от декоративни дръвчета, хрести, цветя приказен дворец. Според легендата, ако, седнали в разположения на брега мраморен трон се вгледаме в безкрай на хоризонта, нова любов ще свие гнездо в сърцето ни. Струва си да се опита. Ако някой пожелае да заведе съпругата или любимата си на интимна вечеря, бих препоръчал ресторант, от който се виждат морето и чезнешите в далечината светлини, и където свободно подухва вечерният ветрец. Бих препоръчал смесено плато морски дарове и някоя неустоима българска салата, после прясно уловена риба на скара, а към всичко това евксиноградско шардоне.

Наистина незабравимата нощ

насладете се на бавно издигаща се портокаловожълт диск, послушайте крясъците на гладните чайки и в някоя от рано отварящите пристанищни кръчми изпийте за изтрезняване една млечнобяла от охлаждането българска анасонлийка. Сръбнете си към нея сладко, турско кафе и поразмишлявайте над смисъла на живота. Ако сте трезвомислещи, то след съзерцанието на златния мост, трептящ по водното огледало, изяжте чаша кисело мляко с мед или със сладко от боровинки с гореща мекица от фурната на ъгъла или със солена баница със сирене. Необичайните вкусове смайват човек, устата се изпълва със слюнка само при мисълта за утрото. На обяд се впуснете в ориенталски гъстата улична навалица, търсете упорито изкусни, пресъздаващи древни мотиви сребърни бижута за спомен и яжте леки салатени фантазии, а по залез, седнали на терасата на някоя винарна, пийвайте пълно вино и похапвайте агнешко печено с изпечен на фурна домашен хляб, пейте с веселия оркестър или помечтайте мъничко, съзерцавайки гаснещите светлини. Ако за някого това не е достатъчно, може да погледа нестинарките, невероятния спектакъл на българските танцьорки върху огън, програмата на босоногите

жени, играещи хоро върху алено тлеещата жара или да се разходи с корабче по вливащата се в морето Камчия, за да се почувства внезапно, като че пори вълните сред водните лилии и лианите на някоя пресичаща джунглата река от Южното полукулъбо.

**Превод:
Юлия КРУМОВА**